

V I E N Y B Ė

74 M. 20 N.

BROOKLYN, N. Y.

1960 M. GEGUŽĖS (MAY) 13 D.

TEL. APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

DABAR JUOZAS TYSLIAVA

Gegužės 15 dieną sukanka 40 metų, kai Kaune susirinko Steigiamasis Seimas.

Steigiamasis Seimas. Ką tai reiškia?

Lietuvos Taryba Vilniuje, savo 1918 m. vasario 16 d. posėdžio akte, sako, "kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau susauktas Steigiamasis Seimas, demokratinio būdu visų jos gyventojų išrinktas."

Nėra abejonės, kad Steigiamasis Seimas, kurio keturių dešimtmečių sukaktį dabar mums primena laisvajame pasaulyje apsigyvenę jo nariai, buvo vienas iš pačių šviesiausių momentų Lietuvos istorijoje.

Net Maironis, kuris paskiau nebuvo patenkintas Lietuvos politinėmis partijomis ir jų rietenomis, tada, Steigiamojo Seimo atidarymo iškilnių dieną, sakė, kad dėl to "galima nuoširdžiai verkėti..."

"Matyt, jis niekad nuoširdžiai nėra verkęs," tuojau atsiliepė Vaižgantas, vėliau žodžiu ir raštu kritikavęs Steigiamąjį Seimą ir jo darbus.

☆

Prasidėjo liežuvių lenktynės.

Mat, rusams pasisekė nušauti lėktuvus, kuriuo amerikietis Francis G. Powers, žvalgybos tikslais, skrido viršum Sovietų Sąjungos.

Tik pamanykite, koks baisus atsitikimas. Amerikos žvalgyba renka žinias apie Sovietų Sąjungą, kuri pereitame kare pasiglemžė tuziną nepriklausomų valstybių ir dabar, paties Chruščiovo žodžiais, rengiasi palaidoti Ameriką ir visą likusį pasaulį...

Nenuostabu, kad Chruščiovas dėl to draskosi. Nikita mano, kad šnipinėti, intriguoti ir, prirėkus, net nužudyti (atsitikimas su Trockiu) yra išimtinai Sovietų Sąjungos ir jos agentų biznis.

(Nukelta į 4 psl.)

APLINK PASAULĮ PER 84 DIENAS

Didžiausias pasaulyje atominė jėga varomas Amerikos povandeninis laivas, U. S. S. Triton, apiplaukė žemės rutulį per 84 dienas. Išvykęs su 183 karininkais ir jūrininkais, Amerikos atominis povandeninis laivas plaukė maždaug tais pačiais keliais, kuriais plaukė Magellanas prieš 420 metų. Magellanas savo kelionėje užtruko trejus metus. Triton, išvykęs iš New London, Conn. vasario 16 d., iškilo į paviršių Delaware pakraščiuose gegužės 10 d. Beveik visą kelionės laiką amerikiečių povandeninis laivas buvo pasinėręs. Submarinas plaukė Atlanto, Indijos ir Pacifiko vandenynais, apsukęs Pietų Ameriką, Indoneziją, Aziją ir Afriką bei Europos pakraščius.

V. Pliodzinskio nuotrauka DEŠINĖJE: Čiurlionio ansamblio vadovas Alfonsas Mikulskis (viduryje) su savo artimiausiais bendradarbiais, M. Aukštuoliu, M. Mickeliene, V. Raulinaičiu, O. Mikulskiene ir V. Kavalifnu. Kaip žinoma, Čiurlionio ansamblio koncertas įvyksta gegužės 21 d., 7:30 v. v., Academy of Music salėje, Brooklyne.

Amerika pasiruošusi ginti visus savo sąjungininkus

Jungtinės Amerikos Valstybės yra pasirėngusios ginti savo sąjungininkus, kuriuos užpultų Sovietų Sąjunga.

Toks yra Amerikos vyriausybės atsakymas Chruščiovui, kuris šiomis dienomis grasino raketiniais sviediniais visiems tiems kraštams, kuriuose yra amerikiečių oro stebėjimo bazės.

Ta pačia proga buvo pareikšta, kad nė viena valstybė nėra atsakinga dėl skridimo paskutinio Amerikos lėktuvo, nušauto ar priversto nusileisti Sovietų Sąjungos teritorijoje. Mat, Chruščiovas sakė, kad tas

skridimas prasidėjęs Pakistane ir turėjęs baigtis Norvegijoje.

Šis Amerikos vyriausybės nusistatymas buvo pareikštas valstybės departamento pareigūno Lincoln White. Jis, kaip ir kiti tolygūs pareiškimai tuo klausimu, buvo patvirtintas Valstybės sekretoriaus Christian A. Herter.

Paklaustas, kodėl Chruščiovas grasino kitoms valstybėms, o ne Amerikai, White atsakė:

"Tai yra būdinga Sovietų vyriausybei pasirinkti savo kaltinimų objektu tuos mažuosius laisvojo pasaulio kraštus, kurie jokių būdu nėra atsakingi

dėl šio incidento."

Kaip žinoma, Jungtinės Valstybės yra padariusios tam tikrus susitarimus su kai kuriomis valstybėmis, kurioms galėtų grėsti pavojus iš Sovietų Sąjungos pusės. "Nėra abejonės, kad Jungtinės Valstybės yra pasiryžusios gerbti tuos susitarimus," pareiškė White. Be to, jis pridūrė: "Mes neužsi-merkiame niekur, iš kur galėtų kilti netikėtas puolimas."

Londonė manoma, kad Pietų Afrikos Unija galinti pasitraukti iš Britų valstybių sąjungos ir pasisukti respublika.

K. Jurgeliūnui 75 metai

Balandžio 29 d. plačiai žinomas visuomenės veikėjas Kastantas Jurgeliūnas minėjo savo 75-įjį gimtadienį. Ta proga jis gavo daug sveikinimų bei linkėjimų iš giminių, draugų ir pažįstamų.

Kiek kartais esti liūdna, kad mūsų senieji veikėjai, vienas po kito, apleidžia šį pasaulį, tiek pat yra džiugu, kad kai kurie jų tebesidarbuoja, teikdami mums savo praeities patirtimą ir pavyzdžius, kaip būti naudingais savo tautai ir žmonijai. Vienas tokių veikėjų yra Kastantas Jurgeliūnas.

Kastantas Jurgeliūnas išgyveno Bostone nuo 1902 iki 1921 metų ir visą tą laiką buvo priekinėse Lietuvos darbo eilėse. Čia pažymėsiu keletą pavyzdžių. Jis buvo organizatorius ir vėliau rėmėjas South Bostono Lietuvos Labdarybės Draugijos, kuri čia įsteigė Lietuvos Namus ir kuriuos vėliau ji perleido Lietuvos Piliečių Draugijai. Šie namai ir dabar yra visų Massachusetts Lietuvos pažiba.

K. Jurgeliūnas vadovavo Vilniaus Mokslo Draugijos atstovų, dr. J. Basanavičiaus ir Martymo Yčo, priėmimui 1913 m. Tai Lietuvos mokslo misijai, kaip žinoma, tais laikais labai griežtai priekinosi mūsų kairieji. Tais pačiais metais jis sumanė ir suorganizavo Ateities bendrovę, kuri paskiau įsteigė tautišką demokratiską laikraštį Ateitį, 1918 metais virtusią Sandara.

Būdamas ALT Sandaros pirmojo apskrities pirmininku, K. Jurgeliūnas susitarė su SLA antruoju apskričiu ir įsteigė Lietuvos radijo pusvalandį, pavadintą Laisvės Varpu, su tikslu pa-

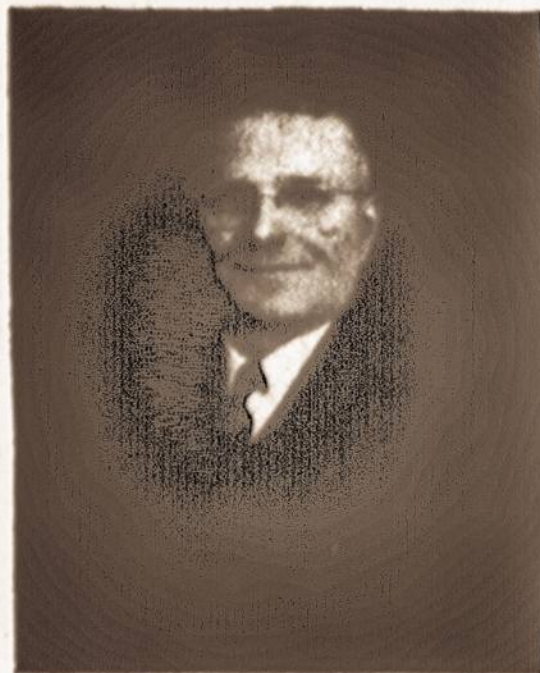

Kastantas Jurgeliūnas tarnauti Naujosios Anglijos Lietuviams ir Lietuvai, skleidžiant tautišką liberališką demokratinį susipratimą. Deja, šis jo kildikis paskiau jį apleido ir dabar neina jo idėjos pėdomis. Dėl to Jurgeliūnas turėjo daug nemalonumų ir širdies skausmo.

1921 m. Jurgeliūnas atvykęs į Brocktoną, taip pat nesnaudė. Jis čia pasinėrė į visuomeninį Lietuvos veikimą, daug prisidėdamas ALT Sandaros 24 kuopos ugdymui. B da-

PATERSON, N. J.

PAGERBĖ F. SARANKĄ

Fabijonas Saranka

lies, Jurgeliūno dėka, dabar ši kuopa yra stipriausia visoje ALT Sandaros organizacijoje, turi gražią svetainę ir labai populiary klubą.

Kastantas Jurgeliūnas nemažai prisidėjo prie Lietuvos bakūžės Brocktono parodos darbe steigimo ir kitų tolygių visuomeninių bei tautinių darbų. Ir dabar, nors jau sulaukė 75 metų, jis tebėra judrus. Jis yra ALT Brocktono skyriaus pirmininkas ir, jo pastangomis, peraitame Vasario 18 minėjime buvo surinkta virš 1,000 dolerių. Kaip pragyvenimo šaltinį, jis turi nekilnojamo turto ir draudimo biznį. Prieš pora metų, kai buvo kiek sunegalavęs, Jurgeliūnas apleido savo raštinę miesto centre, ją perkeldamas į savo namus — 45 Merton St., Brockton, Mass.

Aš, kaip ir visi kiti nuostabiūs Kastanto Jurgeliūno draugai, linkiu jam sveikatos, laimės ir išvermės šiame komplikuotame pasaulyje.

J. LEKYS

L. Briedžio nuotrauka

Iš Los Angeles, Calif. lituanistinių varžybų Lietuvos konsulas dr. J. J. Blelskis išteikia dovaną Aloyzui Razučiui už gražiai atpasakotą Vinco Krėvės dramos Mindaugo mirtis turinį. Dešinėje stovi Lituanistinės mokyklos vedėjas I. Medziukas, pravedęs varžybas.

KARTŪNŲ BALIUS LOS ANGELES, CAL.

Los Angeles, Cal. — L. D. K.

Birutės Vardo Draugija ruošia jaunų kartūno balių, gegužės 14 d. 7:30 v. v. Catholic Woman's Club patalpose. Gražiausia kartūno suknelė bus premijuojama, veiks puikus loterijos kampelis, bufetas, stalai bus apkrauti pačių birutičių pagamintais skanėstais. Įėjimas 3 dol. (su vaikėmis) 2 dol. nedirbantiems studentams.

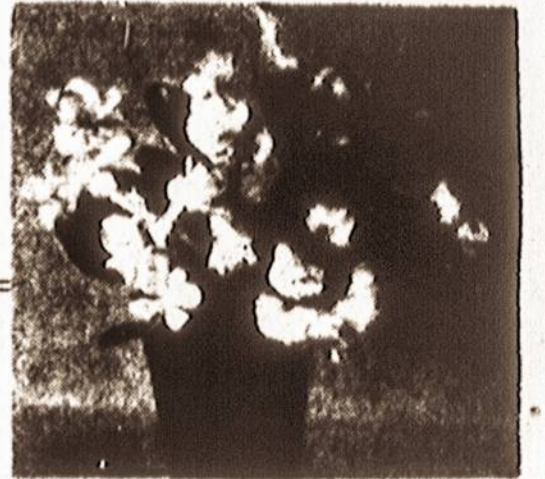
Birutietės kviečia visus lietuvius atsilankyti į pavasariškos nuotikos balių ir tuo pačiu įgalinti birutietes ištiesi pagalbos ranką mūsų broliams ir sesėms likusiems už geležinės uždangos; įnešti nors mažą vilties kibirkstėlę į jų rūstų likimą; priminti, kad mes, čia esantieji ir žemiškomis gėrybėmis pertekę, nepamirštam savųjų nelaimėje. V. Irl.

MATTHEW MAŽEIKA

PARK FLORIST

VIRGINA 9-3112

8015 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos patarnavimu siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą

PACKAGE EXPRESS & Travel Agency, Inc.

Licensed by USSR.

BROOKLYN, N. Y. - 1530 BEDFORD AVENUE

Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272

NEWARK, N. J. - 312-314 MARKET STREET

Tel. MI 2-1681 ir BOWLING Green 9-6992

Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose. * Prie firmos įstaigų yra krautuvės. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9-6, šventad. ir sekm. nuo 9-4.

MŪSŲ SKYRIAI

78 SECOND AVENUE NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540	11601 JOS. CAMPAU AVE. DETROIT 12, MICH. TOWnsend 8-0298	651 ALBANY AVENUE HARTFORD 6, CONN. CHapel 7-3164
832 NORTH 7th STREET PHILADELPHIA 23, PA. WAlnut 3-1747	107 SO. VERMONT AVE LOS ANGELES 4, CALIF DUNKirk 5-6550	241 N. ASHLAND AVE CHICAGO 22, ILL. HUMBoldt 6-2818

Norėdami gauti daugiau informacijų reikalaukite mūsų firmos katalogą.

CELEBRATING OUR
100th ANNIVERSARY
Latest dividends declared

3 3/4%

Total quarterly dividend on balances maintained for two or more years (3 1/2% regular plus 1/4% special)

3 1/2%

Regular quarterly dividend FROM DAY OF DEPOSIT COMPOUNDED QUARTERLY

Open an account at either office. Come in -- write -- or telephone.

EASTERN PARKWAY OFFICE:
539 Eastern Parkway at Nostrand Ave.

Mon. to Fri. 9 A. M. - 3 P. M.
Monday evenings 5 P. M. to 8 P. M.
PResident 3-7000

BROADWAY OFFICE:
135 Broadway at Bedford Ave.
Tues. to Fri. 9 A. M. - 3 P. M.
Monday 9 A. M. - 7 P. M.
STagg 2-6676

Brooklyn, New York

THE *Kings County*
SAVINGS BANK

1860.....1960

A Century of Service to Savers
Member Federal Deposit Insurance Corporation

MOTINOS DIENA LINDENF BUS GEGUŽĖS 15 DIENA

Linden, N. J. — Amerikos Lietuvos Bendruomenės Lindeno Apylinkės Valdyba praneša, kad dėl įvykusio nesusipratimo su sale, motinos dienos minėjimas Lindene įvyks ne gegužės 8 d., kaip buvo skelbta anksčiau, bet gegužės 15 d. toje pačioje salėje ir tuo pačiu laiku, t. y. 3 val. p. p.

V. T.

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Vienybė, 1960 m. gegužės 13 d.

Vienybės veteranai

Advokatas Jonas Bagdžiūnas-Borden

KAI JAUNAS BAGDŽIŪNAS BUVO ANGLŲ KALBOS MOKYTOJAS...

Advokatas Jonas Bagdžiūnas Borden yra daugiau, negu Vienybės veteranas. Jis, savo šakota ir dinamiška asmenybe, priklauso visai patriotinei Amerikos lietuvių visuomenei. Bet kadangi Vienybė dabar ruošiasi savo deimantiniam jubiliejui, tai jis, kaip senas skaitytojas ir bendradarbis, neišvengiamai yra ir jos veteranas. Tai veteranas veikėjas, kuriuo šis laikraštis tegali didžiuotis. Štai keletas būdingų bruožų iš adv. Jono Bagdžiūno Bordeno gyvenimo ir veiklos:

Būdamas 19 metų amžiaus, eidamas aukštesnius mokslus dienomis, adv. Jonas Bagdžiūnas Borden įsteigė Chicagoje, Bridgeporto kolonijoje, vakarinę anglų kalbos mokyklą, kuri veikė tris metus. Toje mokykloje jis mokino netik anglų kalbos, bet taip pat rašyti ir skaityti lietuviškai. Mat, tais laikais lietuviai emigrantai ne tik anglų kalbos, bet daugelis jų nei rašyti nei skaityti savo kalba nemokėdavo. Jaunam Bagdžiūnui atėjo į talką jo vienmetis draugas, Albertas Koehler, gabus vokiečių kilmės iš Austrijos atvykęs vyrukas, kuris taip pat mokino anglų kalbos. Šis vyrukas apsigyveno Bridgeporte ir visą laiką draugavo su lietuviais. Jis buvo plačiai susipažinęs su Lietuvos istorija ir dažnai ginčydavosi su lenkais, kuriuos, kaip sakoma, "suvarydavo į ožio ragą." Sulaukęs 21 metų, jaunas Bagdžiūnas susituokė su tų laikų gražuole Elena Šimkute, gimusia Šiaulių mieste, Lietuvoje. Po trijų metų mokytojųavimo, šeiminiai ir kitokie gyvenimo reikalai vertė mokyklą likviduoti. Per tuos tris metus jo mokyklą lankė virš 300 mokinių.

Tuojuo po vestuvių, Jonas su žmona išrašė į Susivienijimą Lietuvių Amerikoje, kurio nariais yra virš 56 metų. Advokatas Jonas Bagdžiūnas Borden, sulaukęs 24 metų amžiaus, įsteigė spaustuvę, laivokorčių ir pinigų siuntimo agentūrą ir privatų banką, kuris mokėdavo nuosimčius už indėlius ir skolindavo pinigus nuosavybėms. Taip pat užsiėmė namų statyba. Vakarinėje Chicagos miesto dalyje jis pastatė eilę dviejų ir trijų aukštų mūrinių namų su moderniais įrengimais. Tuos namus parduodavo tik lietuviams lengvomis sąlygomis su tikslu šią miesto dalį apgyvendinti lietuviams. Tie namai tebėra žinomi kaip "Bagdžiūnų namai." Tuo bizniu jaunas Bagdžiūnas vertėsi iki 1920 metų. Vėliau savo banko indėlius pervedė į Metropolitan State Bankui, banko namą pardavė marionams, kurie ten perkėlė savo laikraštį Draugą. Savo spaustuvę Bagdžiūnas taip pat likvidavo.

Rudenį, 1920 metais, Bagdžiūnas įstojo į teisių skyrių De Paul Universitete, kurį baigė 1923 metais su teisių magistro laipsniu. Tų pačių 1923 metų rudenį sėkmingai išlaikė valstybės egzaminus ir pradėjo advokatūros praktiką. Tais pačiais 1923 metais adv. Jonas Bagdžiūnas Borden buvo paskirtas apskrities prokuroro padėjėju, kurio pareigas ėjo tris metus. Advokatūros praktikai plečiantis, prokuratūros pareigas teko atleisti. Jis su Antanu Oliu ir kitais advokatais sėkmingai gynė Susivienijimą Lietuvių Amerikoje nuo komunistų kėslų pasi-

Lietuviškoje Chicagoje

"Kultūravimas" su bolševikais

NAUJA KOMUNISTINĖS VILNIES SENSACIJA: KREIVĖNAS PADĖJO SURUOŠTI JIEMS SOVIETINĖJE LIETUVOJE IŠLEISTŲ KNYGŲ PARODĄ. KOMJAUNIMO VADAS ČESNAVIČIUS NAIKINA ILIUZIJAS APIE BENDRADARBIAVIMĄ. KAPOČIUS PIRMENYBĘ ATIDUODA DYPUKAMS.

Čikagisikė komunistinė VILNIS pereiną savaitę patiekė antrą sensaciją po frontininko šūlo dr. inž. A. Damušio bendradarbiavimo, apie ką jau buvo rašyta pereinam Vienybės numeryje. Šį kartą VILNIS pareiškia padėką žinomam "kultūrininkui," bendruomenės kultūros fondo organizatoriui, Draugo bendradarbiui ir vargoninkui, buv. Muzikos Žinių redaktoriui Juozui Kreivėnui už pagalbą suruošti sovietinėje Lietuvoje išleistų knygų parodą VILNIES 40 metų sukaktuvių progai! Tai patvirtino jau seniau Chicagoje pasklidusius gandus, kad dauguma tos parodos eksponatų yra... J. Kreivėno nuosavybė. Kaip žinia, VILNIS daugiau sielojasi bolševizmo ar jo tendencijų plėtojimosi visame pasaulyje negu Lietuvos kultūra. Kai Maskva pradėjo kultūrinio bendradarbiavimo melodiją, VILNIES redaktoriai nežinojo nuo ko pradėti ir jei ne "dypuko" Kreivėno pagalba, jų paroda atrodytų liūdnei.

Įdomu, kad tokį reiškinį iki šiol nekomentavo nei NAUJIENOS nei DRAUGAS, jį tačiau savo ketvirtadienio diskusijose pailietė MARGUČIO radijas. Tų diskusijų dalyviai V. Adamavičius, dr. B. Dirmeikis, M. Vaidyla ir V. Vijskis Kreivėno talką pasmerkė. Kreivėnas dėl to pareiškė protestą ir savo pažiūrą galės išdėstyti šį ketvirtadienį diskusijoje su dr. S. Biežiu ir jėzuitu tėvu Kubiliumi. Kreivėno pažiūra esanti tokia, kad

jei sykį geležinė uždanga esanti kiek pakelta, tai reikia per ją lįsti ir pasižiūrėti, kas darosi Lietuvoje. Rasi, ir mes galėsime padaryti kai kurios įtakos...

Dėl tos įtakos, kuria Kreivėnas galėtų padaryti bolševikams, gana nedviprasmiškai pasisakė pereiną savaitę su sovietų jaunimo delegaciją Chicagoje lankėsis Lietuvos komjaunimo vadas Aleksandras Česnavičius, 30 metų vyras, subrendęs jau bolševikanamoje Lietuvoje ir baigęs Vilniaus pedagoginę akademiją. Su lietuviais jis susidūrė belankydamos Illinois universitetą Urbanoje. Iš ten patyrę apie jo vizitą Čikagisikiškai studentų veikėjai Adomas Mickevičius ir Leonas Mockūnas, jį susirado Chicagos YMCA rūmuose ir išsipratę audijencijos. (Jos reikėjo laukti dvi dienas iki Česnavičius gavo atitinkamas instrukcijas). Česnavičius sutiko su jais kalbėtis tik viešbu-

čio kambaryje. Pokalbis užtrukęs pusę nakties. Iš jo paaiškėjo, kad sovietų kultūriniai mainai gali būti tik vienos krypties: kas nori, gali pasisemti "kultūros" iš jų. Jiems patiems gi iš emigrantų jau nieko nereikia. Kitaip sakant, emigrantai reikalingi kaip dirva bolševikinei propagandai, o ne mokytojai. Gana kritiškai jis atsiliepė ir apie Lietuvos lankytojus iš Amerikos, kurie grįžę esą Lietuvą smeižią...

Paminėjus vizitus į Lietuvą, tenka pastebėti, kad VILNIES jubilėjaus proga Chicagoje besilankęs Sovietų ambasados sekretorius L. Kapočius nuvykęs ištikimusius bolševikus jiems pareiškdamas, kad dabar jie dar negausią leidimų važiuoti į Lietuvą, esą pirmenybė dabar atiduota "dypukams," kurių vizitai esą naudingi propagandos sumetimais! Žodžiu "kultūravimas" su bolševikais kol kas yra naudingas tik jiems patiems.

Ateitininkų minėjimas Clevelande

Neseniai Clevelando ateitininkai minėjo savo 50 m. sukaktį. Esminę iškilnių dalį sudarė Ateitininkų Federacijos vado, Darbininko redaktoriaus S. Sužiedėlio paskaita. Svečias kalbėjo, operuodamas beveik išimtinai citatomis: Mazalaitės, Maceinos, Ramono, Smetonos, popiežių, Šalkausko, kardinolų ir t. t.

Tačiau "originalumo" jis parodė aptardamas lietuviškuosius reikalus. Esą, viena lietuvių yra lyg svaigalas arba degtinė, o ne duona. Lietuvių privalo visur būti siejama su katalikyste, tik tada ji yra "gera"... Ir iš viso esą nesveika rūpintis tik vienu lietuviškuumu...

Toliau S. Sužiedėlis dar nurodė, kad Metmenų žurnalas iš esmės esą netinkamas...

Po koncerte vyko vaišės. O jų metu, kai į pagarbesnę svečio vietą buvo oficialiai pakviestas buvęs Lietuvos krašto apsaugos ministeris plk. Kostas Žukas, skaidriai švarios veidties asmuo, neseniai išleidęs itin įdomių ir vertingus atsiminimus, — tai publikoje buvęs vienas stambus ateitininkas, buvęs ateitininkų teroristinės organizacijos "Balto Žirgo" narys ir 1926 gruodžio 17 perversmo ginkluotas dalyvis, šito taip "pasibaidė," kad, viešai, protestui, aplėido saig...

Net vaišėms vadovavęs St. Barzdukas buvo tuo nustebintas. L.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

VIENYBĖ

Lithuanian Weekly Established in 1886
Juozas Tysliava, Editor and Publisher
192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.
Telephone: APplegate 7-7257
Vytautas Meškauskas, Associate Editor
2625 S. Harvey, Berwyn, Illinois
Entered as Second Class Matter October 23, 1907
at the Post Office of Brooklyn, New York
Subscription rate: \$7.00 for one year.
Advertising rates on application

DABAR (Atkelta iš 1 psl.)

Ne, nenuostabu, kad Chruščiovas, kalbėdamas savo aukščiausios tarybos posėdyje, dėl to vos neplyšo. Bet nuostabu, kad mūsų pačių politikai, ypač kongreso nariai, yra tokie naijūs: tai, girdi, gali pakenkti Viršūnių konferencijai...

Sovietų Sąjungos nripai išvogė visas Amerikos atomines ir vandenilines paslaptis. Bet tai nekliudė Chruščiovui atsidanginti į Ameriką ir čia, užsitarus su Eisenhoweriu, kalbėtis apie taiką...

Bet dabar, kai Amerikos žvalgybos lėknuvas nukrito Sovietų Sąjungos teritorijoje, o jo vairuotojas, kaip pelų mašas, nusileido paskui, tai būtinai turi pakenkti Viršūnių konferencijai. Gana jau, gana.

O ar ne Chruščiovas, viešėdamas Washingtone, pasakė, kad Rytų ir Vakarų viršūnėms susitarus, bus galima sutaupyti milijonus dolerių, kuriuos dabar reikia išleisti inipinėjimams?...

Zodžiu, dėl to galima miegoti, abejas ausis pasidėjus. Tos akys, kurios susirinks Paryžiuje, lyg tyčia, rytojaus dieną po Lietuvos Steigiamojo Seimo 40 metų sukakties minėjimo, dūmų nebijo.

Ypač Chruščiovo akys.

Pagaliau senatorius Kennedy susiprato. Girdi, tas Amerikos prezidentas, kuris priimtų įsakymus iš popiežiaus, turėtų būti išduktintas lauk iš Baltųjų Rūmų...

Senatorius Kennedy, kuris tikisi tapti Demokrataų partijos kandidatu į prezidentus, be to, aiškina, kad prezidentas de Gaulle ir kancleris Adenaueris taip pat esą katalikai, kurių popiežius, betgi, niekad netakoja...

Tai tiesa. Žmogaus religija yra jo paties sąžinės reikalas ir todėl tenka stebėtis, kad senatorius Kennedy tai pavertė viešu, diskutuotinu klausimu.

Tiesia, kad Jungtinių Amerikos Valstybių piliečių dauguma yra protestantai. Bet taip pat yra negincijama tiesa, kad šios šalies konstitucija, nuo pat jos paskelbimo dienos, skiria bažnyčią nuo valstybės.

Ir tai liečia lygiai visas Amerikos konfesijas, neįskyrus katalikų.

Šiame Vienybės numeryje skelbiame du atsiskaidimai: Bendruomenės apylinkės valdybos ir Lituanistikos skyriaus direktoriaus.

Pirmame atsiskaidime prašoma pinigų, o antrame — studentų.

Mat, Fordhamo universitetas reikalauja, kad lituanistikos semestrą, kuris šią vasarą bus ketvirtas iš eilės, lankytų nemažiau 25 studentų.

"Deja, iki šio laiko turime užsiregistravusių tik 9 studentus," skundžiasi atsiskaidimo autorius T. Vladas K. Jeskelevičius, S. J. Tuo tarpu atsiskaidime sakoma, kad "šią vasarą vadovybė pasiūžiusi kviešti" net šiololika profesorų.

Taigi, ko gera, profesorų gali būti daugiau, negu studentų... Bent šiuo metu, skaitant tą pesimistinio turinio atsiskaidimą, taip atrodo.

Kaip sau norite, bet tai primena pasaką apie degtinės pirkimą ir gėrikų samdymą...

O ar ne tuo pačiu elgetos keliu atšubavo ir pirmoji mūsų knyga iš Karaliaučiaus? Tik prisiminkime aną lituanistikos pionierę su kepure rankoje:

"Imkite mane ir skaitykite..."

Nuo to laiko praėjo 413 metų, bet lietuviai tebemaldauja lietuvį būti lietuviu...

VYT. MEŠKAUSKAS

SEKANCIAME NUMERYJE:

"Doleris... klubai - restoranai, plius traukimas biznio ir karjeros bei garbės, štai nūdienės mūsų inteligentijos idealai" - skundžiamasi ne dabar, bet... 1926 metais Šiauliuose suruoštos meno parodos proga.

Išvietintoji kultūra

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

KANIBALIZMAS TARP DAILININKŲ

MENININKAI LIKO UŽ MŪSŲ VISUOMENĖS RIBŲ. ŽVILGSNIS Į PRAEITĮ, KAD SUPRATUS DABARTINĘ PADĖTĮ. DĖL KULTŪROS KOVOTA GRĄŠINANT REVOLYVERIAIS. PROFESŪROS INFLIACIJA. KAS DAUGIAU DAVĖ ŽYMIŲ DAILININKŲ: "MODERNISTAI" AR "AKADEMIKAI"?

"Ši paroda būtų buvusi dvigubai gausesnė dalyviais ir eksponatais, jei galerijos patalpų savininkai nebūtų pastatę kanibalizkų sąlygų" — pareiškė š. m. balandžio 23 d. dail. A. Valeška, atidarydamas buvusių Freiburgo Meno Mokyklos auklėtinių parodą Chicagos Jėzuitų namų Čiurlonio galerijoje. Vėliau tos sąlygos buvusios pakeistos, tačiau paroda liko sužalota.

Savo kalbos pradžioje A. Valeška pasidžiaugė, kad tos mokyklos auklėtiniai, išblaškyti svetimuose kraštuose, sugėbėjo įsijungti į svetimą meninę aplinką ir savo darbais net išsiskirti iš vietinių pajėgų. Šis momentas esąs pabrėžtinai, nes mūsų visuomenėje neturime meninio klimato, kuriame meninės jėgos galėtų augti ir klestėti.

Intelektualinėm ir meninėm jėgom klestėti mūsų tarpe didžiausia kliūtis esanti spaudos nuosmūkis, kuri nesugeba objektyviai sekti ir įvertinti atskirus pasiekimus. Kita priežastis, tai mūsų visuomenės abejingumas tautinei kultūrai bei menui bendrai. Dėl to pajėgiausi mūsų menininkai atsidūrė už visuomenės ribų. Vienintelis kelias savo kūrybai puoselėti, pasiliko prasimūsti svetimųjų tarpe. Tas kelias itin sunkus, nes nacionalizmas reikiasi visur, ir pritaipyti ar sutampti svetimuose laukuose, nesutirpus ir nepametus savo prigimties, reikia būti dideliu savo tautos patriotu.

Toks A. Valeškos pareiškimas gali būti staigmena eiliniam skaitytojui, kuriam atrodo, kad kultūriniai reikalai išivijoje yra pavyzdinčiai tvarkomi ar patys tvarkosi, o laiks nuo laiko spaudoje pasirodą barniai tėra tik asmeninio pavydo ar keršto vaisius.

Kad tikrai supratus dabartinę situaciją, kaip ją teisingai apibūdino A. Valeška, reikia grįžti į Nepriklausomybės laikų pradžią, kada su dideliu entuziazmu, bet mažomis žiniomis, pradėta "kultūra" organizuoti. Jei pradėtumėm tai daryti nuo dablės, nes dailininkai kelia didžiausią triukšmą, turime prisiminti, kad Kaune pradėjus organizuoti Meno Mokyklą, jos pedagogų branduolį sudarė asmenys tam darbu visai nepasiruošę ir apie jį niekados nesvajoję. Išimti sudarė tos mokyklos "spiritus movens" J. Vienožinskis, baigęs Krokuvos Meno Akademiją. Reikia pastebėti, kad Vienožinskio laikais Krokuvoje, kuri priklausė Austrijos imperijai, viešpatavo labai nerami, įsiekanti dvasia. Ta dvasia apsikrėtęs J. Vienožinskis pradėjo kovą už dailę apsnūdusiam, būvusios Rusijos tvirtovės mieste neturintiam jokių meninių tradicijų, laikinoje sostinėje Kaune.

Jau pats Meno Mokyklos namų pastatymas Zallajame Kaune turėjo romantikų, ar, jei norite komikų, momentų. Tas sklypas, kaip buvusios tvirtovės nuosavybė, priklausė krašto apsaugos ministerijai, ir istorikas mėgėjas, kariuomenės sanitarijos skyriaus viršininkas generolas V. Nagevičius svajėjo ten pastatyti Karo Muziejų. Bet Vienožinskis užbėgo jam už akių ir be leidimo ten pradėjo statydinti Meno Mokyklos patalpas. Aple tai sužinojęs gen. Nagevičius net revolyveriu grasino Vienožinskiui, tačiau Vienožinskis atsakė lygiai tuo pačiu. Aukštesnės instancijos bylą išsprendė įvykdyto fakto, bet ne teisės, naudai...

Su nemažesne energija Vienožinskis kovojo ir už idėją visus gabumais pasižymėjusius Meno Mokyklos auklėtinius siųsti į modernaus meno centrą Paryžių. Tas jo pastangas nuoširdžiai palaikė tik vienas iš visos Meno Mokyklos "profesūros" — A. Galdikas.

(Užsiminus "profesūrą" reikia pastebėti, kad išivijoje mes per daug dosniai visus keliame į profesorius. Iš tikro Nepriklausomoje Lietuvoje, kaip ir kituose Europos kraštuose profesoriaus titulą suteikdavo tik valstybės prezidentas, svietimo ministeriui pristačius ir atitinkamos aukštojo mokslo institucijos tarybai pasiūlius. Įstatymas numatė, kad į profesorius gali būti keliami tik asmenys patys baigę aukštąjį mokslą, patiekę atitinkamos vertės darbų ir turį mokymo stažą. Iš muzikų tokį tikrą Nepriklausomos Lietuvos profesoriaus titulą turi tik kompozitorius V. K. Banaitis, o iš dailininkų nė vienas. Tik jau vokiečių okupacijos metais gen. Kubilūno administracija prof. titulą suteikė A. Galdikui, toks pats sumanymas dėl J. Vienožinskio neprašė vokiečiams pasipriešinus).

Daugumas meno mokyklos auklėtojų į modernų meną žiūrėjo abejingai ir iš viso meninėm problemom galvos sau nesuko, o pasitenkino valdininko padėtim. Kas buvo teisingas, galima pastebėti iš rezultatų. Tuo tarpu kai Meno Mokyklos Vienožinskio studija davė tokius žinomus dailininkus kaip Antaną Samolį, Viktorą Vizgirdą, Juozą Mikėną, Antaną Gudaitį, Leonardą Kazoką, Užinskį, Račkauskaitę, J. Paukštieņę, K. Žoromskį, o Galdiko studija Petravičių, Augių, Vailų, Ratų, Jonynų, Katiūltę; — Adomo Varno studija tik Adomą Smetoną ir J. Pautienų, atsiminusi, kad jis dailininkas, tik išivijoje.

(Nukelta iš 5 psl.)

Pavergtųjų delegacija Europos Seime

Strasburge susirinkus sesijos Europos Tarybos Patariamajam Seimui ir Tarybos Komisijai "Non-Represented Nations," kuri faktiškai Taryboje atstovauja sovietų pavergtosioms valstybėms, Pavergtųjų Seimas pasiuntė į Strasburgą ir savo delegaciją. Lietuvai joje atstovavo dr. S. Bačkis.

Pavergtųjų Seimo delegaciją priėmė Europos Tarybos Patariamojo Seimo naujasis pirmininkas Ministris P. Federspiel. Delegacijos prezidiumas taip pat dalyvavo Europos Tarybos Komisijos "Non-Represented Nations" posėdyje, kuriam pateikė PJT pageidavimus dėl Europos Tarybos akcijos "Viršūnių konferencijos" akivaldoje. Spaudos atstovų konferencijai Pavergtųjų Seimo delegacija nušvietė dabartinę padėtį sovietų pavergtoji Centro ir Rytų Europoj ir savo nustatymą dėl "Viršūnių konferencijos." Spaudos žmoniems buvo pateikta plati dokumentacija apie Pavergtųjų Seimo veiklą.

Pavergtųjų Seimo raštas Vakarų Viršūnėms

Pavergtųjų Seimas įteikė specialiai "Viršūnių konferencijos" reikalu raštą visoms Vakarų "viršūnėms." Raštas primena, kad tarptautinė įtampa kitaip nepa-

šalinama, kaip pašalinant jos priežastis. O jos priežastys yra sovietinė agresija ir jos padariniai. Raštas primena, kad Sov. Sąjunga kelia Afganistano ribose gyvenančios Puštunų genties apsisprendimą, bet tyli apie sovietų pavergtųjų apsisprendimą. Sov. Sąjunga garsinasi antikolonizmo čempionu, pati praktikuodama nuožmiausią kolonizmą Centro ir Rytų Europoje. Sov. Sąjunga šaukiasi nesikišimo į kitų valstybių vidaus reikalus, o pati brutaliausiu būdu yra įsikišusi į Centro ir Rytų Europos valstybių vidaus reikalus. Sov. Sąjunga skelbiasi taikos šalininke, o daro viską, kad Centro ir Rytų Europos kraštus padarytų savo karinio potencialo avanpostais. Šiokios padėties akivaldoje Pavergtųjų Seimas šaukiasi Vakarų viršūnes pastatyti Chruščiovui aiškias pasitarimo sąlygas, kurių viena pagrindinių būtų laisvės teisė sovietų pavergtiesiems.

Ryšium su "Viršūnių Konferencijos" darbotvarkės parengimu gegužės 3 Valstybės Departamente lankėsi PJT Seimo delegacijos pir. P. Zenkl, vicepirmininkas V. Sižikauskas, nariai — S. Korbonski ir J. Koevago. Delegaciją priėmė Valstybės Sekretoriaus padėjėjas Davies.

Vienybė. 1960 m. gegužės 13 d.

Mes lankome Amsterdamą

ANTANAS VARNAS

Is aerodromo nuvykome į miesto centrą, kur buvo mūsų viešbutis. Gatvės siauros ir nepaprastai švarios — nei popergalio, nei nuorūky. Taip pat gerai apšviestos. Bet ir tuščios, nors tebuvo 8 valanda vakaro. Mat, prieš pirmadienį reikia išsimiegoti... Viešbuty taip pat nepaprastai ramu, nors jo restorane pilna žmonių. Aplamai, išplūdis vokiško provincijos miesto. Už tai maistas — didmiesčio. Bevalgydami gerą, skaniai pagamintą vakarieną, paprasčiausiai vietinio alaus, kuris po mūsšiško, amerikoniško, tikrai buvo gardu gerti. Tai tirštas ir, palyginti, gana stiprus gėrimas. Dabar mes išgiedėme paragauti ir kitokių gėrimų. Pasirodė, džinas čia laikomas lyg tautiniu gėrimu. Šio gėrimo yra dvi rūšys. Vienas atsiduoda kadugiais, o kitas — namine... Taip beragaujant atėjo ir uždarymo laikas, ir mus išprašė lauk. Bet dauguma nutarė nepasiduoti. Girdi, prieš miegą reikia pasivaikščioti, o be to gal pakeliui rasime kokį salūną. Teko apsirikti. Pasirodė, restoranų uždarymo laikas galioja visam šiam karalienės kraštui. Tokiu būdu buvome priversti grįžti į viešbutį, kur radome gražius kambarius, patogias lovas, bet... kietas pagalves. Tarytum jos būtų iš medžio padarytos. Iš ryto visi jautėme sustingusius sprandus. Kai reikėdavo pasukti galvą, tai turėdavome suktis visu kūnu.

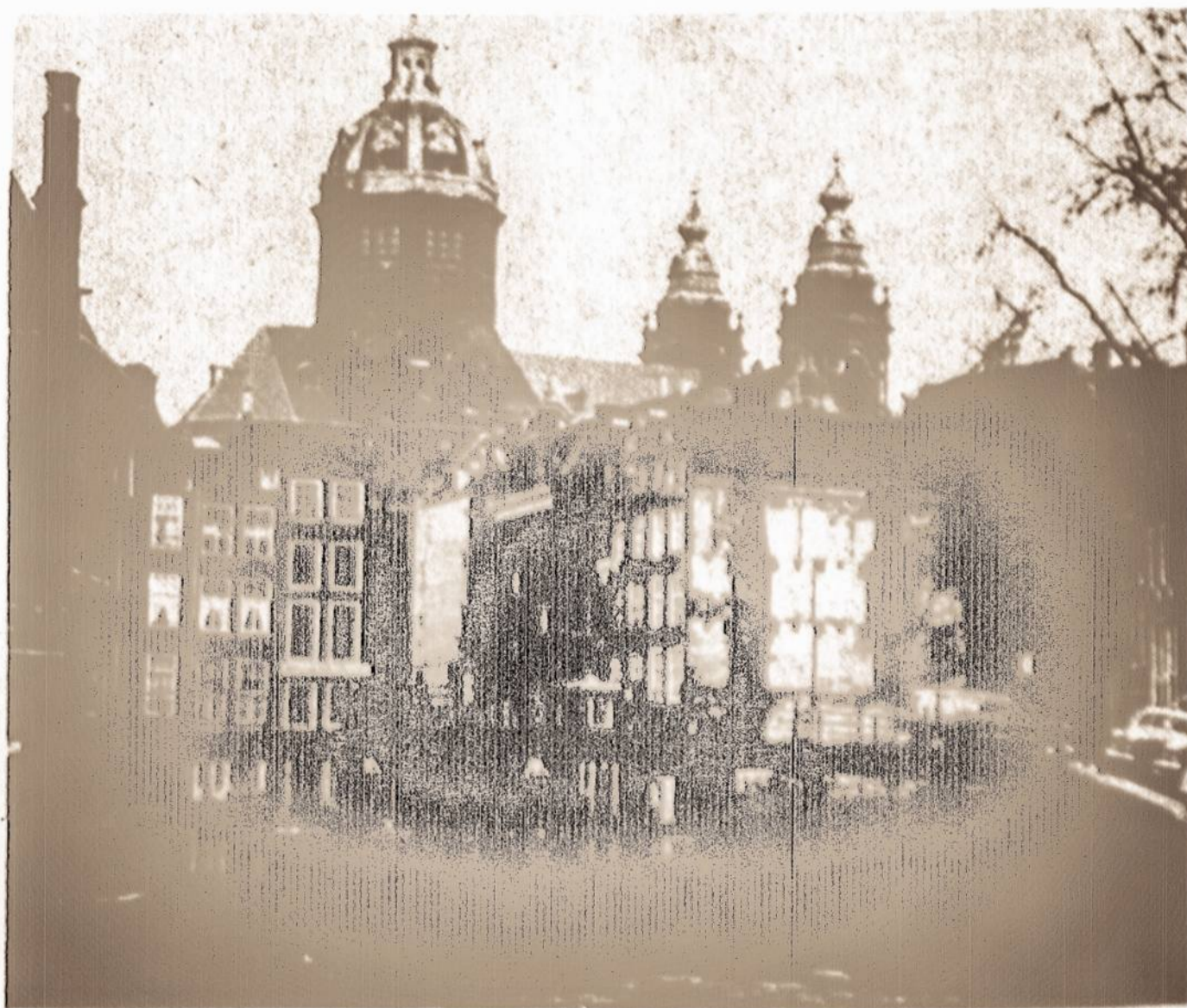
Kadangi Amsterdame daugybė kanalų, todėl jais galima plaukioti laivais ir tokiu būdu lankyti miestą. Taip ir padarėme. Laivas, kuriuo turistai naudojami, yra didelis, gražus ir patogus. Jo šonai ir stogas stiklo. Viskas matyti. Tik dabar išitinkome, kiek

čia tų siaurų ir plačių kanalų. Yra kanalų, kurių šonai sudaro namams sienas. Kai kur iš abiejų pusių kanalo eina gatvės. Gatvės jungiamos tiltais, kurių čia esama virš 500. Dabar mes plaukiame pro karališkus rūmus, bažnyčias, turtuolių kvartalus ir t. t. Aplankėme uostą ir dokus, kur remontuojami seni ir statomi nauji laivai. Amsterdamas, plaukiant kanalais, atrodo, kaip iliustracija vaikų pasakoms. Namai siauri, vos dviejų didelių langų platumo. Pastatai trijų, daugiausia penkių aukštų. Kadangi namai siauri, tai ir jų laiptai tokie pat, todėl baldai keliami per langus.

Nė nepajutome, kaip grįžome į tą pačią vietą, iš kur pradėjome savo kelionę kanalais. Čia vėta pastebėti vienas smulkus įvykis. Lipant į laivą, mus pasitiko žmogus su šypsančiu veidu ir, Amerikos laisvei, mums prie atlapų mėgino prisegti po kukardą. Dabar mes matėme, kaip tas pats žmogus segėjo kukardas Vokietijos laisvei... Mat, žiūrint kokios šalies turistai.

Dabar jieskome tipiško vietos restorano, bet, deja, patekome į itališką valgyklą. Ir kai aš čia paprašiau alaus, tai ne tik padavėjas, bet ir visi svečiai nustebo. Bet kai aš, susigriebęs, užsakiu kianti, nuotaika atšlėgo ir svečiai vėl pradėjo kramtyti. Nors imk ir skyškis karalienė!

Po priešpiečių nuėjome į Rembrandto galeriją. Be Rembrandto čia, žinoma, apstu ir Rubenso paveikslų. Taip pat nemažai italų ir kitų olandų dailininkų kūrinių. Tai įdomi galerija ir turistai specialiai važiuoja į Amsterdamą jos lankyti. Apžiūrėję galeriją, mes išsiskirstėme kas sau, nes interesai buvo skirtingi. Gatvės pilnos dviratinių. Daugelis dviračių turi mažus

Amsterdamas, Olandija

motorus, todėl jie, rodos, skraidyte skraido. Pastebėjau, kad beveik kas trečias praeivis, ypač moterys, nešioja odinius svarkus.

Aplankę krautuves ir šį tą nusipirkę, vėl susirinkome viešbutyje. Dabar reikėjo galvoti apie vakarieną. Toks jau turistų užsiėmimas. Dabar einame į "geriausią Amsterdamo restoraną." Iš tikrųjų, jis labai įdomiai įrengtas: senoviški baldai, meniškos dekoracijos. Patarnautojų daug, visi skuba, bet be triukšmo, kaip šešėliai. Vidury stovi fortepjonas su buketu tulpių. Muzikantai su frakais. Čia vėl įvyko mažas incidentas. Vienas mano draugų užsakė rozbifą, kuris buvo pušzalis, su kraujais. Ir kai buvo paprašyta labiau pakępti, padavėjas su neapykantos žvilgsniu pažiūrėjo. Bet čia pat buvo atnešta žarijų ir rozbifas baigtas kepti... Orkestras, kuris čia grojo, pasirodė, buvo rumunų.

Kitą dieną mes aplankėme deimantų dirbtuvę, kur prie įėjimo mus pa-

prašė rekomendacijų. Parodėme kvietimą, kurį buvome gavę plaukiodami kanalais. Darbininkai, ypač merginos, kalbėjo įvairiomis kalbomis: italų, ispanų, prancūzų, vokiečių, portugalų ir, žinoma, anglų kalbomis. Daugelis deimantų atvežti iš Afrikos. Buvo įdomu, kaip juos apdirba. Vieni žiūri per padidinamus stiklus kiti šlifuoja ir plauja. Čia dirba šeimos iš kartos į kartą. Paveldėjimo teisėmis. Dirbtuvė padalinta skyriais. Darbo stalai atitverti nuo žiūrovų neaukšta tvorele. Brangesni deimantai šlifuojami už stiklinės sienos. Čia galima nusipirkti deimantų žymiai pigiau, negu krautuvėse, kaip sakoma, fabriko kaina. Taip pat galima gauti perlų ir kitokių brangių akmenų. Galima užsisakyti pagal savo skonį.

Pagaliau baigėsi mūsų viešnagė Amsterdame ir turėjome vykti į aerodromą, kur laukė lėktuvas į Maskvą.

Kitą savaitę: "MES SKRENDAME Į MASKVĄ."

Kanabalizmas...

(Atkelta iš 4 psl.)

Stiprios ir geros įtakos Kauno Meno Mokyklos mokiniams darė, kas turėjo progos su jais susidurti, dvi peraugusios Lietuvos ribas asmenybės: Dobužinskis ir Dubeneckis.

Vienožinskio mokiniai sudarė ir daugumą Freiburgo Meno Mokyklos dėstytojų. Tuo tarpu Lietuvos Chicago menų gyvenimą per jėzuitų namuose įsisteigusią Čiurlionio galeriją ėmė tvarkyti kitokių nuotaičių žmonės, jieskų kompromiso su masiniu skoniu ir net jam pataikaudami. Likimo ironija lėmė, kad jie pasirinko savo galerijai Čiurlionio vardą. Tai yra vardą to žmogaus, kuris savo tautos buvo įvertintas tik tada, kai susilaukė svetimųjų pripažinimo. Yra legendą, kad dail. A. Žmuidzinavičius visai rimtai pataręs Čiurlioniui mesti "kvailiojus," o piešti taip, kad paveikslą galima būtų parduoti. Sakoma, kad tokia Žmuidzinavičiaus dvasia viešpataujanti šių dienų cikagiskėje Čiurlionio galerijoje, bet kadangi toji galerija yra vienintelė, į kurią cikagiečiai žino kelią, tai... joje buvo suruošta ir Freiburgiečių paroda. Kanibalinė ar žmogėdriška sąlyga, kurią minėjo A. Valeska, būvusi ta, kad už patalpas freiburgiečiai turėtų Čiurlionio galerijai atiduoti vieną paveikslą, kuri parinktų galerijos savininkai, o apmokėtų parodos dalyviai. Tokia sąlyga buvo nepriimtina ir vėliau susitarta dėl piniginio atlyginimo.

Parodoje dalyvavo šie dailininkai: J. Akstinas, V. Balukienė, V. Ignas, A. Kurauskas, R. Maliauskas, J. Mielulis, M. Nasvytis, J. Šapkuviene (Julia Kiefer), J. Šapkus, V. Remeika ir R. Viešulas. Lankytojų buvo apie 600. 7 kūrinių buvo parduoti (du nupirkti vienos amerikietės.)

Parodą uždarydamas galerijos direktorius M. Šileikis kvietė ir ateityje, jei ne grupėmis, tai vieno asmens parodas rengti Čiurlionio Galerijoje, "kur sąlygos yra prieinamos."

Kanados Lietuvių Dienos Hamiltone rengimo komitetas paskyrė 500 dolerių literatūros premiją, kuri teko poetui Vladui Šlaitui, gyvenančiam Anglijoje. Nuotraukoje: Hamiltono Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkė G. Skripkutė įteikia Lietuvių Rašytojų Draugijos jūry komisijos nariui Jonui Kardeliui (Nepriklausomos Lietuvos redaktoriui) 500 dolerių čekį, kurį jis vėliau persiuntė laureatui Vladui Šlaitui.

Pabaltiečių daliniai anglų kariuomenėj

Balandžio mėn. išėjusiame iš spaudos Kario 4 nr. J. Apyrubis rašo apie pabaltiečių karinius dalinius prie anglų kariuomenės Vokietijoje. Tokie pabaltiečių sargybų ir transporto daliniai buvo sukurti 1947 — 1948 metais.

Vėliau anglams pradėjus mažinti savo kariuomenę Vokietijoje, palaiptūnui buvo mažinami ir pabaltiečių daliniai. Sargybų daliniai buvo visiškai panaikinti. Iki šiol dar tebeveikia keletas transporto dalinių ir keletas patrulių būrių su šunimis. Minimuose daliniuose daugiausia tarnauja latvių. Lietuvių dauguma išvažinėjo į užsienius.

Šių dalinių lietuviai yra gerai susiorganizavę. Švenčia lietuvių tautines šventes, kasmet aukoja Vasario 16 gimnazijai ir turi išteigę lietuviškos bendruomenės seniūniją.

Be šio aprašymo, dar įdėti šie rašiniai: A. Reklaičio — L. V. S. Ramovės dešimtmečio proga, dr. V. Sruogienės — Archeologas Tadas Daugirdas, B. Sruogos — T. Daugirdui paminėti, J. Rūtenio — Žalgiris, P. Alsėno — Gusaro atsiminimai, K. Žuko — Dėl plk. K. Alšausko "Pastabų ir nuomonių" apie K. Žuko knygą "Žvilgsnis į praeitį," V. Šventoraščio — Lakvėrės miškų vilkas (apie estų partizanus, tėsins), Šaulių skyriai, kronika ir kt. Be to, daug paveikslų iš Lietuvos kavalerijos gyvenimo ir kitokių.

DEMESIO!

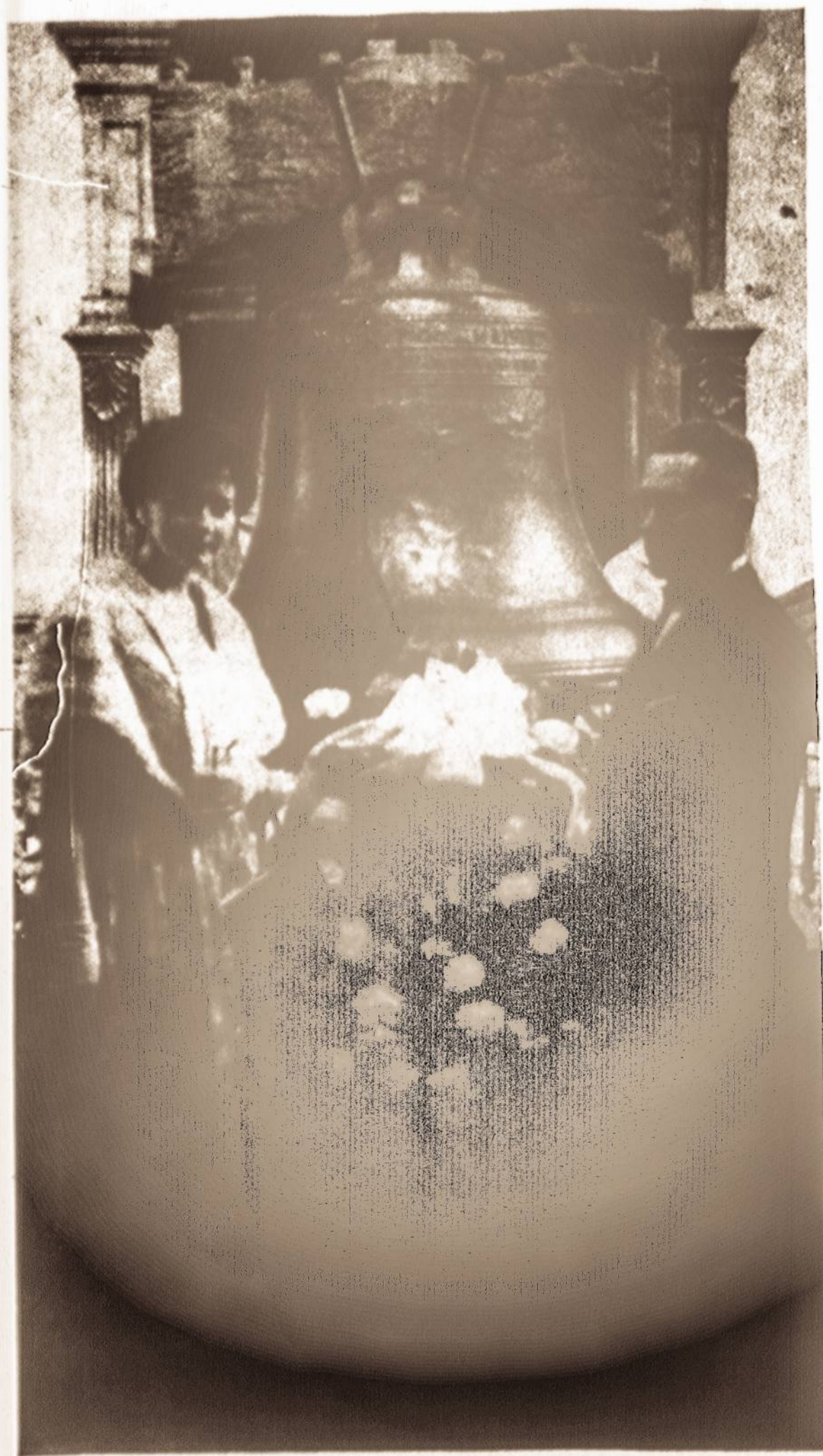
VIENYBĖ KVIEČIA naujus skaitytojus dabar prenumeruoti laikraštį.

DEIMANTINIO JUBILIEJAUS proga - speciali nuolaida. Visiems dabar užsisakantiems metinė prenumerata - \$5.00.

JADVYGOS MATULAITIENĖS vadovaujama Tautinių Šokėjų Grupė, kurios dešimtmečio sukakties šventė įvyksta ši sekmadienį, gegužės 15 d. 5 val. p. p., Schwaben Hall, Brooklyne.

VEIDAI IR VARDAI...

Architektas Antanas Varnas Amsterdame, Olandijoje.

Kairėje:

SOLISTĖ IRENA STANKŪNAITĖ ir Vienybės reporteris Aleksandras Kundrotas padeda vainiką prie Amerikos Laisvės Varpo, Philadelphijoje.

Fordhamo universiteto lituanistikos skyrius kviečia registruotis

Lituanistikos skyrius Fordhamo universitete šią vasarą pradės ketvirtąjį semestrą. Tai vienintelis universitetas šiaip geležinės uždangos, kuriame dėstomos visos šakos: lietuvių kalba, literatūra, tautosaka, istorija ir kt. Už visus dalykus duodami kreditai. Šiai vasarai vadovybė pasiryžusi kviešti šiuos dėstytojus: prof. A. Salį, prof. A. Senn, prof. J. Brazaitį, prof. S. Sužiedėlių, prof. Z. Ivinskį, prof. J. Puziną, prof. V. Maciūną, dr. K. Ostrauską, lekt. S. Barzduką, dr. V.

Sruogienę, lekt. Dambriūną, prof. A. Kučą, prof. A. Šapoką, lekt. Pr. Naujokaitį, prof. A. Šlepetytę ir prof. A. Vasį.

Šias studijas Fordhame sutiko globoti Lietuvių Bendruomenė ir mūsų geradariai Neris Bendrovės direktoriai: dr. J. Kazickas ir dr. J. K. Valiūnas. Studentai mokės tik registracijos mokesčių, o už mokslą sutiko mokėti mūsų minėti geradariai.

Tačiau universitetas yra pastatęs mums griedžas sąlygas: studentų skaičius turi būti ne-

mažesnis 25. Nejaugi neatsiras tiek studentų, norinčių giliau pažinti mūsų tautines vertybes! Nejaugi studentas negalės paaukoti šiam kilniam tautos reikalui nei vienos vasaros! Mes neabejojame mūsų jaunimo tautiniu susipratimu ir manome vasaros metu turėti ne 25, o dvigubai didesni skaičių. Senesnieji turėtų suprasti šio reikalo svarbumą ir raginti jaunimą įsijungti į šias studijas. Deja, iki šio laiko turime užsiregistravusių tik 9 studentus. Pažalvok jaunuoli, kad savo

pasyvumu, neisijungdamas į šias studijas, skriaudai ne tik pats save, bet ir užtrenki duris ir tiems savo draugams, kurie norėtų studijuoti. Apsispręsk, skubiai laukiame tavo atsakymo.

Šalje studijų vasaros metu lituanistikos studentai jaukiai praleidžia šešias savaites lietuviškoje aplinkoje. Nenuobodžiausime ir šią vasarą. Šiais metais numatome visą eilę ekskursijų į New Yorko muzėjus ir gražias New Yorko apylinkes. Su apsigyvenimu jokio var-

go neturėsite. Jei pritruks vietų universiteto bendrabučiuose, apsigyvensite čia pat privačiai.

UŽSIREGISTRUOTI BŪTINAI REIKALINGA IKI Š. M. BIRŽELIO 1 D. Šiai pirmajai registracijai pakanka jūsų laiško ir paprasto pasižadėjimo studijuoti. Gavę jūsų laišką, tuoj pasiųsime jums specialius formuliarius.

Mokslų pradžia liepos 5 d. Pabaiga rugpjūčio 15 d. Rašykite: The Lithuanian Program, Fordham University, New York 58, N. Y. Tel. Fordham 7-5400, Ext. 218.

Almaus Galerijoje...

JŪRATĖ IR KASTYTIS

TELESFÓRAS VALIUS

Viršuje: Specialiai Almaus Galerijos paskelbtam grafikos vajui paruošta spalvuota Vytauto Kasiulio Paryžiuje litografija "Adomas ir Ieva". Vajaus pradžia galerija siūlo V. K. Jonyno, V. Kasiulio, T. Valiaus ir R. Viesulo grafika. Šiuo metu galerijoje vyksta Sandros Čipkuvienės, iš Paltimore, Md., poeto Alfoso Čipkaus-Nyko Nyliūno žmonos darbų paroda. Gegužės 22 bus išstatyti naujaisi Telesforo Valiaus darbai. Galerija randasi 77 Steamboat Road, Great Neck, N. Y. HU 7-1582.

ZEMAITIJOJE (tipografija)

TELESFORAS VALIUS

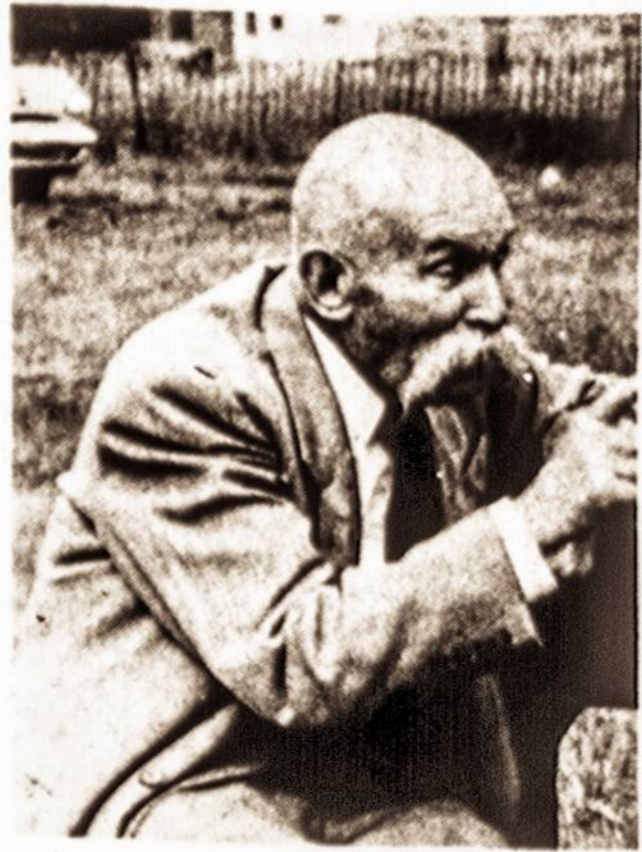
AUTOPORTRETAS

TELESFORAS VALIUS

□ □ □ □

TELESFORAS VALIUS, kurio autoportretas čia dedamas yra vienas iš pačių žymiausių lietuvių dailininkų laisvajame pasaulyje. Dailininkas Valius, kurio paskiausių darbų paroda atidaroma gegužės 22 d. Almaus galerijoje, Great Neck, L. I., gyvena Toronto, Kanadoje. Be tiesioginio kūrybinio darbo, dailininkas Telesforas Valius aktyviai reiškiasi ir Kanados lietuvių bendruomenėje bei visuomeninėje veikloje.

DR. J. JANUŠKEVIČIUS

SIMTAMECIO ATSIMINIMAI

Tėsimys

Jeį atsitikdavo šaltas pavasaris, ar per daug lydavo, ar sausra išdžiovindavo laukus, kaimo gyventojai atlikdavo procesiją nuo vieno prie kito kryžiaus, išgiedodami įvairias giesmes. Pavasari, kai pirmą kartą išleisdavo raguočius į laukus, motina juos kiekvieną apsmilkdavo. Prie pirkios durų būdavo pakabinatas indas su švęstu vandeniu, kuriuo apšlakstydavo įeinančius į namus. Kai Didįjį Penktadienį lankydavo bažnyčią ir mišių metu kunigas guldavo kniūščias prieš altorių, visi žmonės darydavo tą pat, garsiai verkdami. Vyrai, važiuodami pro kryžių, nusiimdavo kepurę. Sukalbėję poterius rytą ir vakarą, bučiuodavo žemę. Mano minėtoji teta Morta nerydavo nei seilės prieš Komunijos priėmimą. Bet šiaip, man rodos, kaikurie bijodavo labiau žmonių, negu Dievo ir susilaikydavo nuo blogo darbo, kai žmonės mato. Prie mūsų darbo tvoros, kaimynas prisodindavo tuopų, kurios užaugusios neleisdavo saulės spinduliams prasiveržti į mūsų daržą. Mano dėdė patarė kilstelėti pasodintas atžalas ir jos neprigis. Man pasakius, kad tuo padarysiu kaimynui žalos, dėdė tarė: "Kaimynas nematys."

Vienas kunigas man pasakojo, kad jo parapijoje nuo senų laikų žmonės buvo įpratę aukas nešti į bažnyčią. Tarp kitų, aukojami buvo gaidžiai ir gyvos avys bei veršiai. Tą viską aukotojai kraudavo ant grindų ties didžiuoju

altorium. Gailma įsivalzduoti, kokią triukšmą sukeldavo pragydę gaidžiai. Tie, kurie atnešdavo avį arba veršį, apnešdavo juos apie didįjį altorių. Atsitikdavo net, kad ties altoriaus viduriu, paėmę už uodegos, dar tris kartus apskudavo. Kunigas turėjęs daug vargo, kol pripratinęs aukotojus dėti aukas į tam tikslui paruoštas vietas bažnyčioje, o paskui viską sunešti į kleboniją. Dėsnumą bažnyčiai irdė ir mano tėvelis. Pasovęs kartą laukinę žąsį, nunešė klebonijon, kaip auką bažnyčiai.

Nepriklausomoje Lietuvoje atsirado žmonių, nusistačiusių prieš tikybą, kurie kartais įrodėdavo tai su nesuderintomis su kultūra priemonėmis. Teko girdėti, kad kai bažnyčioje buvę renkamos aukos, į dėžę buvo dėta šuklių. Tokių įvykių kultūringuose kraštuose nesutiksi. Kai Vokietijoje vieno ateisto sūnus nenorėjo lankyti tikybos pamokų, tėvas jį sudraudė, sakydamas: "Tikybės mokslas yra filosofija, todėl tavo nelankymas tikybės pamokų įrodys mokslo vengimą. Man ir tau tas garbės nesudarys."

Keliaudamas kartą Vokietijoje, aplankiau Hamburge katalikų bažnyčios kleboną. Sužinojęs, kad aš lietuvis, jis patarė man aplankyti emigrantų kapelioną. Priėjęs prie jo durų, pamačiau lenkų kalba kortelę, kur tautiečiai prašomi dėl menkniekių negaišinti jam brangaus laiko. Iš pradžių buvau pasiryžęs vykdyti kapeliono pageidavimą.

Bet, turėdamas galvoje klebono patarimą, paspaudžiau skambutį. Prisistatęs atidariusiam duris kapelionui, kad aš atėjau klebono paragintas, buvau paprašytas atsisėsti ir praleidau pas jį daugiau, kaip valandą laiko. Mano tautybę sužinojęs, kapelionas pasiūlė man aplankyti Hirsienę, kuri gyveno Altonoje, Hamburgo priemestyje. Į mano klausimą, kodėl mane siunčia pas Hirsienę ir kas ji tokia, kapelionas atsakė, kad aš ten sužinosiū. Nuvykęs geležinkelio į Altoną, susijieškojau Hirsienės butą. Ant durų iškaba: "Hirsch - Bankdirektor." Paspaudžiau skambučio mygtuką. Atėjus poniai, pasakiau: "Tegul bus pagarbintas Jėzus Kristus." Bet tuo momentu ji pasiviro ir man teko ją pasodinti. "Kaip plaktuko smūgis į galvą. Trisdešimt metų nebuvau lietuviško žodžio girdėjusi," ji pasakė. Gimusi Baisogaloje, ir gyvendama Odesoje, Rusijoje, istekejo už zydo Hirsch. Kadangi jis nenorėjo persikrikštyti, jie nuvyko pas popiežių, kuris leido atlikti be vyro krikščionišką santuoką bažnyčioje. Hirsch šeima turėjo trejetą vaikų, kurie buvo pamaldūs katalikai, vartoja lenkų kalbą.

Mano senelis turėjo daug vaikų, ir sugyvenęs 120 metų, sugebėjo apriūpinti visus vaikus žeme, išskyrus jauniausiąjį. Kelios dukterys istekejo už stambių ūkininkų, bet viena pateko už vargonininko, o jauniausioji istekejo už staliaus. Vargonininkas buvo išrinktas miestelio burmistru. Jo žinioje buvo miestelio naujokų kariuomenės saukimas. Atsitiko, kad noromis ar nenoromis jis vieną naujoką praleido. Rusų valdžia įtarė, kad jis tai padarė už kyšį. Todėl jį nuteisė ir ištrėmė į Sibirą, kur jis ir mirė. Vargonininko dukterys susirgo džiūva. Kaip žinoma, džiūvininkai miršta, nenustoję sąmonės. Tai atsitiko ir su vargonininko dukterimi Kazimiera. Numatydama mirtį, ji paprašė motinos sukviesti iš gimines. Kai visi susirinko, ji paėmė žiebtą vaškinę žvakę ir prabilo trumpai į kiekvieną. Baigusi pokalbį, pasakė visiem sudiev ir iškėlus žvakę augstyn, užmigo amžinu miegu.

Senelio jauniausios dukters vyras stalius, grįžtant namo, pateko po traukiniu ir zuvo.

Nemažesnė tragedija istiko ir senelio dukterį našlę Poželiene, kuri turėjo tris sūnus. Vyriausiojo sūnaus žmona 16 metų gulėjo ligos pakirsta lovoje, o jos vienas sūnus pasikorė kailėjime, kitas nusišovė, o trečias Karolis buvo nuteistas susaudyti. Poželiene's jauniausias sūnus Kazimieras turėjo sūnų Juozą, kuris gimęs Rygoje, draugavo ten su Juozapavičium, pirmuoju

Lietuvos karininkų, žuvusių kovoje su bolševikais. Juozas Požėla tarnauja dabar Sovietų kariuomenėje, užimdamas joje aukštą vietą. Jam teko kartą su rusų delegacija aplankyti Kauną, kur gyveno jo sesuo. Šis bolševikų vergas nesiteikė jos nei aplankyti.

Čia pravers susipažinti su įvykiu, turinčiu netiesioginį ryšį su 1893 m. Kražių skerdyne. Jose dalyvavo Raseinių policininkas Bužackis, evangelikų liuteronų tikybos. Norėdamas įrodyti gyvą priešingumą katalikybei, jis buvo įstojęs į bažnyčią. Po kurio laiko Rietavo kunigaikštis B. Oginskis, kurį Kražių skerdyne moraliai buvo labai palietusios, nusiuntė Raseinių apskrities viršininkui pareiškimą perkeldinti policininką Ružackį į Rietavą. Kuo parėmė B. Oginskis savo pareiškimą, neteko susekti. Jo pageidavimą apskrities viršininkas įvykdė. Kai Ružackis atsirado Rietave, kunigaikštis B. Oginskis pakvietęs jį pas save, pasiūlė jam aplankyti arklidę. Kunigaikščiui buvo pranešta, kad Ružackis esąs arkliai megėjas. Paruošti žirgyno darbininkai, parodę Ružackiui žemaitukus, neišlydėjo jo tiesiai iš arklidžių, bet paguldė ant stalo, paruošė jam tokią pirtį, kad jis net ant arklio nebegalėjo užsėsti. Todėl jis be atodairos apleido Rietavą.

Bus daugiau

SILVER BELL BAKING CO.
A. RADŽIUNAS,
Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona
Pyragai vedybiniam ir
kitokiems pokyliams

Patarnavimas sąžiningas ir greitas
36-40 STAGG STREET
BROOKLYN 6, N. Y.
Telefonas: STagg 2-5938

BANGA TELEVISION

YYT ZELENIS, Savininkas
3423 FULTON STREET
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-0349

Parduodama: televizija, radijas, Hi-Fi stereo fonografai, dulkių siurbiai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral ir Motorola aparatams. 40 nuošimčių nuolaidos Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi.

Taisoma televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 val. vak. Penktadieniais iki 9 v. v.

White Horse Tavern

BARAS, RESTORANAS IR SALE PRANAS, BRUČAS. Savininkas Duodami polaidotuviniai pietūs

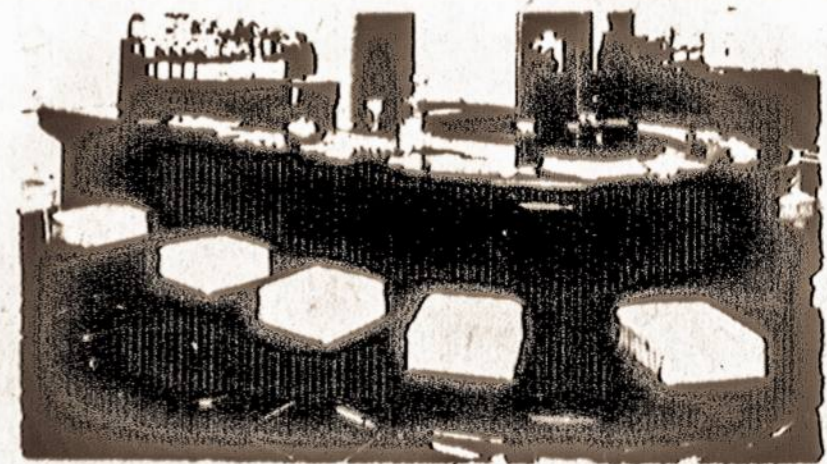
86-16 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 6-9519

Festival

RESTORANAS IR BARAS
40 EAST 26th STREET
NEW YORK CITY
Telefonas: MU 3-2928

Gerai pietūs ir vakarienė - jaukus baras - salė susirinkimams - vestuvėms ir pobūviams Gali tilpti 200 žmonių Lietuviškiams suejimams NEMOKAMAI

VACYS STIPPONIS, Savininkas

KAIP GRAIKAI PAVELDĖJO FINIKIEČIŲ RAŠMENIS

Tsilinys

PRIEBALSĖS Daug lengviau graikams vyko perimti finikiečių priebalses. Vienuolika priebalsių: b, d, g, t (teth), k (kaph), l, m, n, p, r, t (tau), kurios reiškė bendrus garsus abiejose kalbose, buvo perimtos be jokių pakeitimų.

Sunkiau ėjosi tik su vadinamųjų sibilantų (ankštumos garsu, kaip s, z) pritaikymu, graikų raidynui. Finikiečių raidyne sibilantų buvo daug, o graikų kalboje tik kokios dvi tad, besirinkdami raides, rytiniai ir vakariniai graikai blaškėsi, nesusigaudė.

Visos graikų tarmės turėjo garsą z (tikriau dz), o jam aiškiai atitiko finikiečių raidė *zafin*, tad ją ir pajėmė, tik pakeitė vardą, nes graikiškas tos raidės vardas (*dzeta* yra arba iškreiptas finikietiškas *tsade* vardas, arba sudarytas nusižiūrėjus į sekancios graikų raidės *eta* vardą, pritaikius akrofoninį principą ("raidė reiškia tokį garsą, kokiu prasideda tos raidės vardas").

Priebalsėi s graikai turėjo didesni pasitrinimą, todėl vienose kolonijose

šiam garsui buvo paimta finikiečių raidė *tsade* (kiek iškreipta forma, panašia į M), bet vardas duotas *sau*, t. y. išvestas iš finikietiško *sin* (kuris senoviškose semitų tarmėse skambėjo *sen*). Kitos valstybėlės s rašė finikietiška *sin* raide (tik ant šono paversta), bet vardą jai parinko *sigra*, kuris yra padarytas iš finikietiško *sarech* (sen. aramajų kalboje *sircha*). Ogi pati *sarech* raidė, suprastinus jos formą į tris brūkšnelius, buvo panaudota jonėnų tarmės būdingam garsui *ks*, ir kadangi reiškė naują, ne finikietišką garsą, tai ir vardas jai buvo duotas naujas - *ksi*.

Cia pažymėtina, kad jokiam graikų raidyne nepasitaiko raidės *sau* ir *sigra* abi kartu. Kartu jodvi terandomos tik iš graikų išsivysčiusiame etruskų raidyne (apie jį vėliau).

Kai kurios graikų kolonijos dar buvo pradžioje pajėmusios ir finikiečių *koph* raidę ir pavadinusios *koppa* bet anksti iš savo raidynų išmetė, nes toks garsas (stiprus, gomurinis k), matomai, išnyko iš jų tarmių. Tad raidės *koppa*, kaip ir *sau*, nėra klasikiniam graikų raidyne.

NAUJOS RAIDĖS Pagaliau graikai į savo raidyną įvedė tris naujas priebalses, kurios reiškė garsus, nebuvusius finikiečių kalboje, tai - Φ , χ ir ψ

Šių raidžių vartojime vakariniai ir rytiniai graikai labiausiai ir skyrėsi. Pirmoji raidė tiek vienu, tiek kitu buvo vartojama reikėti abilūpinei aspiratai *ph* (lietuvių rašte žymimai tik f) ir buvo vadinama *phi*. Bet likusios dvi raidės buvo vartojamos visai skirtingai: vakarinei šakai jos reiškė garsus *ks* ir *ch*, o rytinei - *ch* ir *ps*; garsui *ks* rytiniai graikai jau vartojo, kaip augščiau minėta, raidę *ksi* (trys horizontaliniai brūkšneliai).

Šių trijų naujų raidžių formos bus, greičiausia, variantai finikietišku *teth* at *gaph* ir *kaph*, o gal ir pačių graikų išgalvotos.

Nauja, graikų sukurta raidė buvo ir jau minėta *omega*, įvesta, matomai, paskiausia, nes visuomet statoma pačiame raidyno gale.

Naujųjų raidžių nėra senesiuose Theros ir Atėnų įrašuose, bet užtat tuose įrašuose vietoje *phi* vartojamos dvi raidės, t. y. *ph*, o aspirata *ch* rašoma *kh* (Brėž. 9, pavyzdys 2).

Reikia tačiau pažymėti, kad nors graikai tinkamai suprato balsių bū-

tinumą raidyne ir jas sudarė, bet, bendrai imant, jie nebuvo toki klu-sūs savo kalbos garsų analizuotojai kaip finikiečiai. Tą rodo aukščiau išvardinti raidyno vystymosi svyravimai. Gi sudurtinius priebalsius (*ps*, *ks*) rašyti originaliomis raidėmis, fonetikos atžvilgiu, gal nebuvo net būtino reikalo.

4. Klasikinis graikų raidynas

Laikui bėgant vietiniai graikų raidynai ėmė lygintis, derintis. Tam ryškūs akstinai buvo beplintas mokslas, kuris politinių sienų nepaisė. Pagaliau Atėnai neginčijamas to mokslo ir meno centras, 403 m. pr. K. jonėnų (rytinį) raidyną paskelbė oficialiu savo raidynu; 370 m. pr. K. oficialiu jis tapo Boetijoje ir netrukus visose graikų valstybėse.

Šis raidynas susidėjo iš 24 raidžių. Jame buvo 20 iš finikiečių paskolintų (be *tsade* - *sau* ir *goph*) ir 4 pačių graikų sudarytos raidės (*phi*, *chi*, *psi*, *omega*). Jis vadinamas "klasikiniu graikų raidynu" (žr. lentelę, Brėž. 12 pereiname numerioje).

Taigi graikų raidynas, iki igijo standartinę formą, pareikalavo daug daugiau laiko, negu jo šaltinis - finikiečių raidynas.

Balandžio 29 - gegužės 3 Amerikos Lietuvos Tarybos Vykdomasis Komitetas, Lietuvos Informacijos Centro direktorė, VLIKO pirmininkas dr. A. Trimakas ir Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininkas V. Sidzikauskas, suvažiavę Washingtone, tarėsi Lietuvos išlaisvinimo reikalais ryšium su besitartinančia Viršūnių konferencija. Į pasitarimą atvyko ir jo dalyvius pasveikino Lietuvos Atstovas, J. Kajeckas.

Prieš pradėdant patarimus, ALT Vykdomojo Komiteto narius, sekretorių dr. P. Grigaitį, izdininką M. Vaidyla ir direktorę M. Kizytę priėmė Valstybės sekretoriaus pareigas einęs Loy W. Henderson. Jam buvo įteiktas ALT memorandumas, adresuotas prezidentui Eisenhoweriui, su prašymu perduoti

Apie pasitarimus Washingtone

jį prezidentui, ką Hendersonas mielai sutiko padaryti.

Vėliau visą ALT Vykdomąjį Komitetą ir Informacijos Centro direktorę priėmė Valstybės Departamento Rytų Europos Reikalų direktorius Harold C. Wedeler ir kiti du šio departamento pareigūnai, kurių vienas, Adolph Dubs, iš Sovietų Reikalų skyriaus, lydėjęs prez. Eisenhowerį į Viršūnių konferenciją Paryžiuje.

Pasikalbėjime, kuris užsitęsė visą valandą, ALT pareigūnai išdėstė savo pažiūrą klausimais, liečiančiais Lietuvą, Latviją ir Estiją. Buvo gautas aiškus užtikrinimas, kad Amerikos vyriausybės nusistaty-

mas Pabaltijo tautų atžvilgiu nėra pakeistas ir kad konferencijoje su kitų vyriausybių galvomis Amerika nedarys nuolaidų šių pavergtųjų tautų sąskaiton.

Pasitarimuose buvo aptarta bendroji veikla ir pastangų derinimo būdai, pakartojant seniai visų priimtą susitarimą, kad Lietuvos laisvinimo darbai Jungtinėse Valstybėse vadovauja Amerikos Lietuvos Taryba, o kitose šalyse - Vyriausios Lietuvos Laisvinimo Komitetas (VLIKas), jiems talkina Lietuvos Laisvinimo Komitetas ir kiti politiniai sambūriai: Rytų ir Centro Europos Kilmės Amerikiečių Konferencija, bendri

Pabaltiečių komitetai ir kiti.

Buvo plačiai diskutuoti santykiavimo klausimai tarp laisvojo pasaulio ir Sovietų Sąjungos bei gyvenančių anapus Geležinės Uzdangos žmonių. Tarp kitko buvo ilgiau sustota ties klausimu apie paskirų asmenų važiavimą ir ekskursijas į okupuotą Lietuvą. Visų buvo vienoda nuomonė, kad Sovietų imperialistai tuos važiavimus bei ekskursijas stengiasi panaudoti savo propagandai ir kad todėl visuomenė turi būti įspėta.

ALT Vykdomo Komiteto pirmininką L. Šimutį, sekretorių dr. P. Grigaitį ir Informacijos Centro direktorę M. Kizytę

prėmė generolas Cushman, viceprezidento Nixono vykdomasis patarėjas, kuriam buvo įteikta ALT memorandumo prezidentui nuorašas, turint galvoje paskelbtą spaudoje pranešimą, kad Nixonas vyks į Paryžių pavaduoti prez. Eisenhowerį, jei Viršūnių konferencija užsitęs ilgiau negu savaitę.

Visi pasitarimų dalyviai sutiko, kad turės būti paminėti Birželio įvykiai, paliekant šioje srityje iniciatyvą ALT, kuri išleis atsilaukimą šiuo reikalu. Be to, buvo visų sutikta, kad turės būti energingai reaguojama į okupantų užsimojimą Lietuvos, Latvijos ir Estijos 20 metų pavergimo sukaktį pasaulio opinijai klaidinti.

Buvo tartasi dėl žygių, kad būtų plačiau atžymėta Pavergtųjų Tautų Savaitė.

CYPRESS BEDDING & MATTRESS CO.

3427 Fulton Street
Brooklyn 8 N. Y.

KAM MOKĖTI BRANGIAU,
JEI GALIMA GAUTI PIGIAU

MŪSŲ KETURIOSE KRAUTUVĖSE NE
TIK DIDŽIAUSIAS LOVŲ BEI BALDŲ
PASIRINKIMAS, BET TAIP PAT IR
DIDŽIAUSIOS NUOLAIDOS.

SKAITYTOJAI: prašome nepamiršti
atnaujinti PRENUMERATĄ.

FIRE - AUTO - LIABILITY - LIFE
ROBERT F. NARK
APDRAUDOS SPECIALISTAS
26 Court Street, Brooklyn 1, N. Y.
Telefonas: MAin 4-6400
700 Caroline Avenue
N. Valley Stream, N. Y.
Tel. Valley Stream 5-0783
- BULGLARY - COMPENSATION -
HEALTH - ACC. HOUSEHOLD

Visame New Yorke nerassite
gražesnių ir patogesnių salių kaip

GRAND PARADISE

Ką nerengtumėte - koncerta, sokius,
vestuves ar prakalbas - salyse gali
TILPTI NUO 25 IKI 2000 DALYVIŲ.
L. MOLIN - Reikalų Vedėjas
320 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 7-1123

Studentų gyvenimas

REDAGUOJA: A. Butas, R. Kalvaitis, L. Mockūnas, S. Novickis.
MEDŽIAGA SIŪSTI: A. Butas, 39 Crosby Ave., Brooklyn 7, N. Y.

Dviejų kartų gyvenimas

Laikotarpy, kada dėl natūralių laiko slinkties priežasčių vaidiniai pradeda tolėti, o žmonės nykti iš mūsų atminties, kada jie pradeda būti žymimi tik istorijos puslapiuose, jaunajai kartai yra ypač svarbu pašnekesius kartais nukreipti atgal į "laikus ir žmones" — su jais užmegsti pažintis, ar jas atnaujinti.

Mums reikia turėti tikrą ir gyvą vaizdą tų laikų ir tų žmonių, kada Lietuva kūrė ir nepriklausoma gyveno. Įvykių ir žmonių artima pažintis ne tik daugely atvejų pravers dar ateity, bet taip pat ir parodys šiandieninei studentijai kokius žmones turėjome, koki maži ir dideli dalykai dėjosi. Atsivers pasaulis, knygos neaprašytas ir neaprašomas.

Ir svarbu ne tik išstudijuoti, bet ir intymiai pažinti — tiesiog įsimylėti (kol dar galim) — tuos laikus, kada gimė ir gy-

vent pradėjo modernioji Lietuvos respublika.

"100 Pavasarių," "Keturi Vėjai," "Trečias frontas!"

Skaitymai, Aušrinė, Vainorykštė, Gaisai, Gairės, Pradai ir žygiai — tai žurnalo vardai. O kaip prasminga būtų žinoti kas ir ką juose rašė!

Binkis, Vaičiūnas, Bružas, Gira, Miskinis ir daugelis kitų — kurie su vėjais ėjo, laikraščius leido ir nerūpestingai gyveno. Vėl bus gyvas Jurgis Savickis — iškilmingai valstybiniame teatre prezidentą sutikdavęs, diplomatijos reglamentą laužęs ir savo genijų prozai įamžinęs.

Matysim koks iš tiesų buvo Slezevičius... Kaip Tubelis valstybės reikalus tvarkydavo ir kaip tautininkai tardavos bausti savo neklauzadas narius. Nustebsim sužinoję kaip du lenkai, Lietuvos ir Lenkijos atstovai, Tautų Sąjungoj dėl Vil-

niaus susikibo ir abu vien tik lenkiškai tesiginčijo. Kaip Pilsudskis ir Voldemaras, Genevoj pasižadėję taikoj gyventi, pareiškė, kad jų kraštus bažnyčių varpai skambins ir žmonės iš džiaugsmo giedos Te Deum. Kaip lietuviai komunistai, būdami Maskvos tarnyboj, kartais Lietuvai padėdavę. Ir t. t.

Dviejų kartų gyvenimai susilieja vienon tekmen. Žmonės nusiima prisegtas etiketes ir pasirodo kokie jie iš tikrųjų buvę. Įvykiai, laikai, ir žmonės, ypač tos mažos brangios smulkmenos, gal suvilios vieną kitą išsivijus studentą ton tebesitęsiančių pastangų virtinėn. Yra dėl to labai svarbu, kad Lietuvos kūrėjų palikimas, tas "gyvas žodelis iš senųjų laikų," nedingtų nežinioj, o, perėjęs į mus, lyg sėkla dirvoj, suteiktų naujos gyvybės įstangiam mūsų sąmonėjimui. S.

KO VERTAS MŪSŲ ŽODIS?

Visais laikais žmogus įdomavosi kokios vertės yra jo žodis, kuris iš vienos pusės toks lengvas, laisvas, nereikšmingas, o kartais žodžio reikšmingumas į savą kreipia viso pasaulio dėmesį. Taip senieji graikai kelė vadinamąjį idėjų klausimą, norėdami surasti jų kilmės bei prasmės išaiškinimą. Viduriniams amžiais visi mąstytojai suko galvas vadinamais bendrybių klausimais: t. y. ar mūsų sąvokos atitinka konkrečius daiktus. Naujaisiais laikais žmonės vargino vad. pažinimo mokslas: iš kur ateina mums pažinimas. Taigi, visais šiais klausimais susidaro vienas galvosūkis; ko vertas yra mūsų žodis ir ką jis reiškia tikrovėje.

Ta žodžio menkumą ir kartu jo galingumą yra ir liaudies pastebėjusi ir išreiškusi praktiniu priežodžiu "Žodis plunksna išlekia, bet jaučiu sugrįžta." Iš tiesų žodis formuoja žmonių protus, jis tvarko jų sąžinę, jis lenkia visą gyvenimą. Tačiau, jis gali būti ir klaidingas ir, užuot gyvenimą tvarkęs, gali jį sugriauti.

Jis, ir teisingas būdamas, gali būti gyvenimo triukšmo užrėktas ir veltui nuskambėti niekieno neįsigirstas. Žmogaus žodis nėra visiškai nepriklausomas, jis yra reikalingas paramos iš šalies, pav. žmogaus sugalvotų projektų dar yra maža, jam reikia atitinkamų medžiaginių vertybių bei teisinių sąlygų, šiam projektui įvykdyti.

A. B.

Akademikų Skautų vargai New Yorke

Prieš paskutiniame Akademikų Mincijų numeryje nusiškundžiama, jog akademikų skautų "sueigos dažnai būna nevykusios. Nejauciama nei entuziazmo, nei ūpo narių tarpe. Be to, pastebimas, trūkumas jaunesnių narių aktyvaus dalyvavimo veikloje ir sueigoje. Šalia apatijos yra neaktyvūs nariai, kurie savo neigiamą, viską griaušančią kritiką numuša kitų narių ūpą."

Straipsnis yra konstruktyvus, nes jame bandoma įieškoti negalavimo priežasčių ir būdų padėčiai gerinti. Manoma, jog "trūksta naujų idėjų, realumo ir, žinoma, įdomumo." Siūloma "rinktis narius, įieškoti kokybės, ne vien kiekybės." Taip pat "reikia pakelti skrybiaus narių intelektualinį ir kultūrinį lygį, kad pritrauktume jaunų intelektualiai pajėgių studentų."

Ironiška, kad Santara, kuri visuomet yra patraukli jauniems intelektualams, be didelio vargo susilaukia bendradarbiavimo intelektualinėje programoje iš daugybės intelektualų, įskaitant ir stipresnius akademikus skautus.

IR VEL APSIJUKTA

Romas Kezys prieš paskutiniame Akademikų Mincijų numeryje baro santariečius kam tie vartoja tokius nelietuviškus žodžius kaip principingumas, intencija, antipatiškas, abstinencija. Tačiau tame pačiame numeryje ir akademikai skautai neapsieina be tokių deimantų kaip "social life, reprezentacija, apatija, dinamiškumas, ciniškas, specifinis, pesimizmas, entuziazmas, komitėtinis, struktūra" ir daugybė panašių mandrybių...

J. MATULAITIENĖS VADOVAUJAMA NEW YORKO TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖ
SAVO 10 METŲ DARBO SUKAKČIAI PAMINĖTI RUOŠIA DIDELĘ

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ Sekmadienį, gegužės 15

PROGRAMOJE:

1. NEW YORKO TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖ.
  2. NEW JERSEY "RŪTOS" ANSAMBLIO TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖ.
  3. LIETUVOS VYČIŲ 41 KUOPOS TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖ.
  4. MAIRONIO ŠEŠTADIENINĖS MOKYKLOS MOKINIAI
- Masiniai šokiai bus išpildomi salėje.

PROGRAMOJE DALYVAUJA 150 TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠOKĖJŲ

Vieta: SCHWABEN HALL, 474 Knickerbocker Ave., Brooklyn, N. Y. (prte Myrtle Ave.)
Bilietai: Suaugusiems \$2.00; Vaikams ir moksleiviams \$1.00.

PRADŽIA: 5 val. vak.

ŠOKIAMS GROJA: R. BUTRIMO ORKESTRAS

Savo atsilankymu paremsite lietuvišką jaunimą!

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

UKRAINĄ, LIETUVĄ, BALTGUDIJĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITAS RESPUBLIKAS
Pasinaudok patikimu kruopsčiu ir greitu mūsų firmos patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., Inc.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2674

33 Raymond Plaza W
NEWARK, N. J.
Tel. MARKET 2-2877

Atdara kasdien nuo 9-6; Sekm. nuo 9-4. Licensed by USSR
Tel. CHelsea 3-2583

MŪSŲ SKYRIAI -

11339 Jos Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWnsend 9-3980

308 W. Fourth Street
BOSTON 27, MASS.
Tel. ANDrew 8-5040

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 3-4724

2134 W. Chicago Avenue
CHICAGO 22, ILL.
Tel. DICKens 2-8232

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

900 Literary Rd.
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWER 1-1461

Mūsų didžiulis ir patikima firma yra patarnavusi tūkstančiams klientų, visus geriausiai patarnaudama. Mūsų firma 100% garantuoja siuntinių pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 43 valandų ir adresatą pasiekia per 6 — 7 savaites (oro paštu laike — 12 dienų). Mūsų rastiškos yra didelis pasirinkimas pirmos rūšies produktų. Prašykite mūsų nemokamo katalogo su visomis informacijomis apie muitą ir persiuntimą.

Winter Garden Tavern Inc.

VYTAUTAS BELĖCKAS
Savininkas

1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440

Saė vestuvėms ir kitokioms
pramogoms. Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis kainomis.
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

BARAS IR RESTORANAS

JULIUS DAUGMAUDIS, Savininkas
STIKLINIS BARAS. VIENA GRAŽIAUSIŲ UŽEIGŲ.
273 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-9533

D. KLINGA

VERTĖJAS IR TAKSŲ PILDYTOJAS
337 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas EVergreen 4-1232

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI
Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.
103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

Vienybė, 1260 m. gegužės 13 d.

Arlington RESTAURANT

LIETUVIŠKAS MAISTAS
 COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING
 HALL FOR ALL OCCASIONS
 385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE
 Under BMT Jamaica Line - Norwood Avenue Station
 Phone: TAYlor 7-9842 ONA ir JONAS VALAIČIAI

LIETUVIŲ ATLETŲ KLUBAS

(Įkurtas 1908 metais)

SENIAUSIA SPORTO ORGANIZACIJA

BARAS — RESTORANAS — KABARETAS

Jauki salė parengimams

1332 HALSEY STREET BROOKLYN 27, N. Y.
 EV 2-9790

Didžiausia paminklų gamybos
 įmonė Chicagoje

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

HAROLD E. NELSON
 Prezidentas
 3914 WEST 111th STREET
 CHICAGO, ILLINOIS
 (Prie Šv. Kazimiero kapų)

Telefonas: BEdcrest 3-6335
 KALBA LIETUVIŠKAI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI - PHILADELPHIA, PA. -

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
 1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
 Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
 1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
 Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
 KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
 423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
 KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
 Direktorius Reikalų Vedėjas
 660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
 NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius
 410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
 Tel. STagg 2-4409

FORGIONE FUNERAL HOME

ANTHONY FORGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
 9 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.
 Vėsinamos Kopyčios Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
 AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

MIRĖ A. KRIAUCĖLIS

Worcester, Mass. — Gegužės 3 d. mirė žinomas veikėjas Antanas Kriaučelis, kuriam neseniai, balandžio 13 d., buvo sukakę 65 metai amžiaus. Vėlionis buvo gimęs Mizarų kaime, Leipalingio valsčiuje. Į Ameriką atvykęs prieš pirmąjį pasaulinį karą.

Gilame liūdesyje liko Elena Lendraitienė, du sūnūs, Antanas ir Edvardas (abu Washington), du broliai, Boleslovas ir Juozas, Conn. valstybėje, ir sesuo, gyvenanti Yonkers, N. Y. Mirė savo dukters Elenos Lendraitienės slaugomas. Palaidotas gegužės 7 d. iš Petro Karaliaus laidojimo įstaigos. Beje, prieš keletą metų mirė vėlionio žmona.

Antanas Kriaučelis mirė po neseniai padarytos operacijos. Vėlionis neperseniai ratė Tėvynėje guodamasis savo bėdomis, bet kartu džiaugdamasis, kad pavyko jas nugalėti. Deja, džiaugsmas buvo trumpalaikis... Kriaučelio mirtis — skaudus smūgis ne vien Worcesterio lietuviams, kurių tarpe jis

Mirė Leonas Šeporaitis

Pittston, Pa. — Gegužės 2 d. iš gyvųjų tarpo pasitraukė dar vienas senosios kartos veikėjų, Leonas Šeporaitis, 80 m. amžiaus, gyvens 40 Center St., Pittstone. Palaidotas gegužės 5 d. iš Šv. Kazimiero bažnyčios į Mount Olivet kapus. Laidotuvių apeigomis rūpinosi Č. A. Kizis. Liko dukterė Frances Kaslienė, žinoma solistė, dvi seserys, M. Rusėkienė ir J. Dailydienė, postinis Juozas Matonis ir du anūkai.

Vėlionis buvo atvykęs iš Lietuvos prieš 60 metų. Čia jis

ties metų darbavosi, bet ir visai lietuviškai Naujosios Anglijos visuomenėi. Vėlionis buvo aktyvus ALT Sandaroje, Lietuva Remti Draugijoje, SLA, vietos Piliečių Klube ir kitose draugijose bei organizacijose. Buvo nuolatinis seimų bei suvažiavimų dalyvis. Šio nuokirdaus lietuvių patrioto ir įžymaus veikėjo pasiges mūsų visuomenė. Tebūnie lengva jam Amerikos žemė. J. KRASINSKAS

buvo įsteigęs sėkmingą vaisvandenių dirbtuvę (Sheporaitis Bottling Work), kurios produktais naudojami ne tik Pittstono ir apylinkės gyventojai, bet ir tolimesni rajonai. Be to, Šeporaitis buvo Liberty National Bank of Pittston viceprezidentas ir direktorius, vienas Lietuvių Piliečių Klubo steigėjų, taip pat keletą metų (nuo 1934 iki 1936) Pittstono miesto tarybos narys. Buvo veiklus ir kitose organizacijose bei draugijose, jau nekalbant apie kun. Kasakaičio vadovaujamą vietos lietuvių Šv. Kazimiero parapiją. Savo aukomis remdavo kiekvieną tautinį bei kultūrinį darbą. Vėlionis buvo ilgametis Vienybės skaitytojas ir jos rėmėjas.

Leono Šeporaitio mirtis — smūgis Pittstono lietuvių visuomenėi, su kurios gyvenimu, veikla ir rūpesčiais vėlionis buvo desimtmečiais glaudžiai susijęs. Mūsų nuokirdi užuojauta likusiems vėlionio šeimos nariams. J. T.

MOTERŲ VIENYBĖ

Labdaros organizacija ir visuomeninių reikalų rėmėja,
 maloniai kviečia visus dalyvauti 26-tame metiniame

PAVASARIO BALIUJE Šeštadienį, birželio 4 dieną

Hotel Warwick 65 W. 54th STREET NEW YORK, N. Y.

PROGRAMOJE: SOLISTĖ MARY JATKAUSKAITĖ dainuos populiarias dainas.
 ŠOKIAMS GROS GENE MITCHKO ORKESTRAS. Dovanos už geriausias šokius.

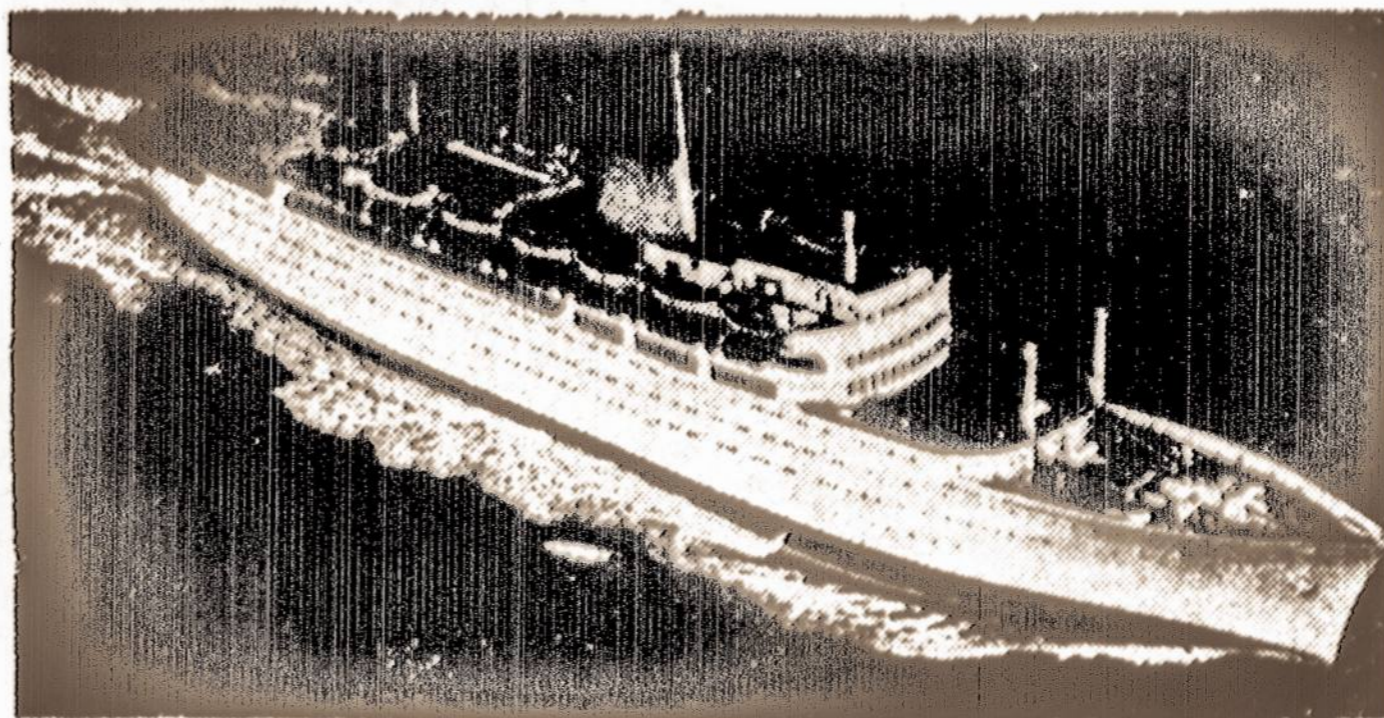
BILJETAS ASMENIUI \$2.00

Joseph Andrusis

TRAVEL BUREAU

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

87-09 Jamaica Avenue Woodhaven, 21, N. Y.
 Telefonas VI 7-4477

VIENYBĖ

Flona Marijošiuė, Kotrinos ir Vytauto Marijošių duktė, gegužės 28 d. išteka už dr. Juozo R. Vaišnio. Santuokos aktas įvyksta Sv. Andriejaus bažnyčioje, New Britain, Conn.

Juozas Mickevičius, kuris ateinančiais metais baigia studijuoti inžineriją, neseniai padarė idomų technikos atžvilgiu išradimą, kurį užpatentavo Washingtone.

Algirdas Jonys (Januškevičius), neseniai mirusio dr. Juozo Januškevičiaus sūnus, pereitą savaitgalį buvo atvykęs iš Riverside, N. J. ir lankėsi Vienybės redakcijoje. Ta proga Jonys prašė patikslinti, kad jo tėvelis Lietuvoje paliko dvi dukteris, o ne seseris, kaip Vienybėje buvo pažymėta.

Adv. S. Briedis ir A. S. Trečiokas, praneša, kad tradicinė SLA penktojo apskrities ir Lietuvių Spaudos Klubo bendrai ruošinama išvyka į SLA vasarnamį, Atlantic City, N. J. įvyks gegužės 28, 29, 30.

Jadvyga Skujienė ateinančiame Moterų Vienybės susirinkime, gegužės 17 d., Arūnų namuose, Woodhaven, N. Y., padarys pranešimą apie Čurlionio ansamblį ir jo veiklą.

M. Jatkauskaitė, jauna solistė, pakviesta dainuoti Moterų Vienybės pavasariniame balijuje, kuris įvyks šeštadienį, birželio 4, Hotel Warwick, 65 W. 54th St., New Yorke.

Ona ir Jonas Griniai minėjo savo vedybinio gyvenimo 25 metų sukaktį, kuri buvo surengta Sv. Jurgio parapijos salėje. Brooklyne. Sveiklinimo kalbas pasakė Juozas Parojus, Anelė Augustus, Linartas, Anastazija Ambrasaitė ir kiti. Šeiminkavo Albina Pakinkis.

L. J. Savickis praneša, kad jo vasarvietė Sunset Village, Paupack, Pa., prie gražaus ežero, ruošinama vasaros sezonui. Visais reikalais kreiptis: L. J. Savitsky, 2101 Comegys Ave., Scranton, Pa.

Simas Kontrimas, iš Newark N. J., neseniai lankėsi Philadelphiaje ir ten savo draugams užrašė Vienybę.

Karolius Prekeris, plačiai žinomas New Yorko ir apylinkės lietuviams, mirė gegužės 5 d. darbovietėje. Mirė nuo širdies smūgio. Užuojauta likusiems velionio artimiesiems.

AUKOKIM KILNIAM TIKSLUI

Spaudoje jau buvo pranešta, kad ir šiemet prie Fordhamo universiteto veiks vasaros metu lituanistinis semestras. Čia norime patikslinti, kad semestro veikimas priklauso nuo mūsų visuomenės bei jos organizacijų: jei mes būsimės dosnūs paremti jį ekonomiškai, lituanistinis semestras veiks ir šiemet.

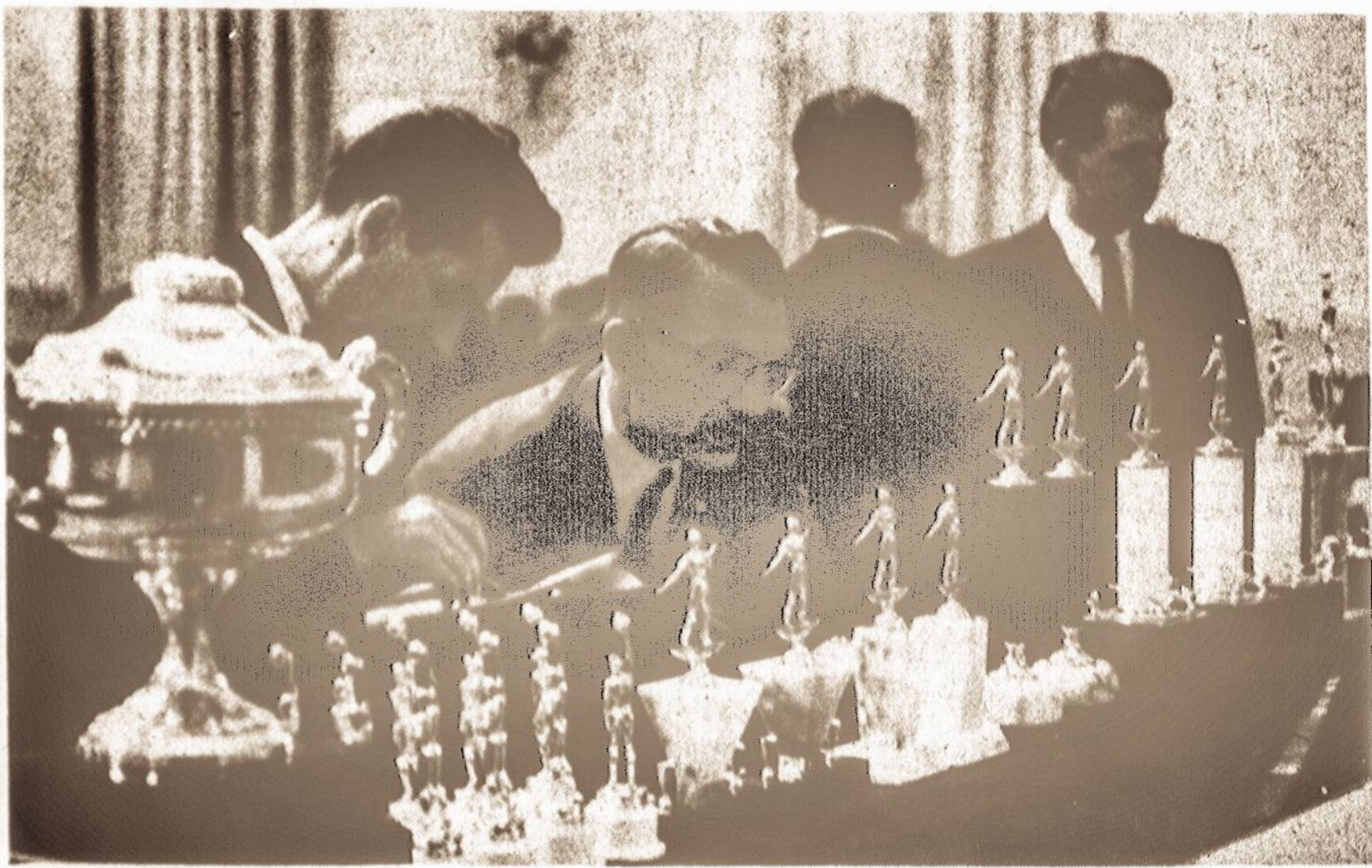
LB New Yorko Apygardos Valdyba lituanistiniam semestru veikti įgalinimo reikalais rūpinasi jau nuo š. m. kovo mėn. pradžios, t. y. nuo to laiko, kai čia lankėsi LB Centro Valdybos pirmininkas St. Barzdukas informaciniame posėdyje paprašė Apygardos Valdybą imtis iniciatyvos sutelkti lėšų, kad taip svarbus lietuviškasis aukuras prie Fordhamo universiteto nenustotų rusenęs. Ligi šiol LB Apyg. V-bos pastangos buvo sėkmingos: LB Tarybos Prezidiumo pirmininkui adv. J. Šlepečiui ir prof. A. Vasiui talkininkaujant buvo susisiekta su Neries Bendrovės savininkais dr. J. Kazicku ir dr. J. K. Valiūnu, kurie pasižadėjo ir šiemet svariai prisidėti prie minimo lituanistinio semestro išlaikymo. Kartu jie pareiškė savo pageidavimą, jog norėtų matyti ir visuomenę paremiant taip svarbų lietuviškumo reikalą.

LB New Yorko Apygardos Valdyba, būdama didžiai dėkinga šios vienintelės aukštosios lietuviškosios institucijos išlaikymo pirmiesiems mecenatams, kreipiasi su nuoširdžiu prašymu į visuomenę, visas organizacijas ir į laisvųjų profesijų lietuvius pagal pajėgumą paremti savo auka lituanistinį vasaros semestrą prie Fordhamo universiteto.

Aukodami šiam kilniam tikslui, atsiminkime, taupome ateičiai nerūdijantį gyvosios lietuviybės kapitalą, kuris labai ir labai reikalingas siekiant atgauti mūsų krašto laisvę.

Visi prašomi šiam tikslui aukas siųsti LB New Yorko Apygardos išdinininkui šiuo adresu: A. Maceika, 104-06 85th Ave., Richmond Hill 18, N. Y.

LB NEW YORKO APYGARDOS VALDYBA

Jonas Rūtenis savo straipsnyje (apačioje) pastebi, kad ši kartą sportinėse žaidynėse dovanų buvę net per daug. Tai tiesa. Žaidynių vadovai, R. Kepenis (kairėje) ir inž. Ign. Gasiliūnas turėjo darbo jas suskaičiuoti... Dešinėje jaunas Rūtenis. J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

Klegėjo kaip žąsys, kovės kaip liūtai...

JONAS RŪTENIS

Jau beveik dvi savaitės praėjo nuo sukaktuvinių Šiaurės Amerikos lietuvių sportinių žaidynių, bet aussy tebeskamba jaunimo kryžstavimas. Tebegyvi visi tie sportinio jaunimo pasirodymai prieš, galima sakyti, gausokai susirinkusį žiūrovų būrį.

Šis 10-tasis sportinis sąskriudys tenka vertinti patenkinaimai. Varžybos, pradėtos balandžio 30 tęsėsi iki gegužės 1 vėlyvo vakaro.

Kaip ir teko laukti, varžybų centre buvo krepšinis — populiariausoji žiemos žaidynių sporto šaka.

Vyrų grupėje, nedalyvaujant 1959 m. nugalėtojiui Detroito KOVUI, laimėtojas tapo Waterburio GINTARAS, baigmėje įveikęs Brooklyno ATLETŲ KLUBĄ (103:96) Waterburio GINTARAS žaidynes laimėjo užtarnautai ir buvo vienas iš tų, kurie ruošdamiesi šioms žaidynėms daugiau padirbėjo nei kiti.

Jaunių grupės nugalėtojas Worcesterio VYTIS, baigmėje laimėjęs, prieš Toronto AUŠRĄ (61:52). Jaunių nugalėtoju tapo Clevelando ŽAIBAS, baigmėje įveikęs Toronto AUŠRĄ (41:38). Moterų grupėje — Toronto VYTIS nugalėjo Toronto AUŠRĄ (31:28) Mergaičių baigmėje — Toronto AUŠRA laimėjo prieš Clevelando ŽAIBĄ (22:15)

Tinklinio meisteriais, vyrų ir moterų grupėse, tapo Clevelando ŽAIBAS. Stalo tenise, vyrų vienete — GVILDYS — Toronto VYTIS, dvejete: GVILDYS — VAICEKAUSKAS — Toronto VYTIS, mišriame dvejete: KASPERAVIČIUTE — NESUKAITIS. Toronto VYTIS, moterų vienete: KASPERAVIČIUTE — Toronto Vyti, dvejete — KASPERAVIČIUTE — SABALIAUSKAITĖ — Toronto VYTIS, Jaunių vienetas: VAINIUS — N. Y. Lietuvių Sporto Klubas, mergaičių — SABALIAUSKAITĖ — Toronto VYTIS, komandinių varžybų stalo teniso

nugalėtojas tapo — vyrų ir moterų — Toronto VYTIS. Šachmatų — Bostono piliečių klubo komanda, laimėjo prieš Brooklyną 3 1/2: 1 1/2.

Varžybinė organizacija daugelyje vietų šlubavo, nes varžybinis komitetas, atrodo, neturėjo išbaigta pramatyto varžyboms ir išikilmėms pravesiti plano. Daugiau pasikliauta atsitiktinumu — galvojant kad savaime viskas pasidarys.

Ateityje, jeigu bus ruošiami išikilmingi žaidynių atidarymai ir joms pradėti kviečiami kalbėtojai, tai pačios atidarymo išikilmės turi būti apgalvotai surežisuotos: sportininkų gretos drausmingos, ne kažkokie likučiai, o visi suvažlavę sportininkai. Be to, parado apipavidalinimas turi atitikti išikilmę.

Baigminės išikilmės ateityje ruoštinose toje pačioje vietoje, kur baigiami žaidimai. Taip bus pigiau ir išlaidingiau, Jose privalu dalyvauti visiems sportininkams ir vadovams.

Ši kartą uždarymas ir dovanų įteikimas buvo labai blankus. Organizacinio komiteto pastangos sportininkus apdovanoti visuomenės ir organizacijų skirtomis taurėmis buvo beveik veltui, nes nebuvo kam tų dovanų įteikti — atsitiktinas sporto klubo atstovas dovanas rinkosi galvą krapštydamas ir susiraukęs, nes tikrai buvo problema jas pristatyti sveikas namo. Buvo daugiau taurių įteikė — jų nei dovanų priėmėjų, o tuo mecenatų gera valia ir pagarba sportininkams nepakankamai įvertinta.

Svarbesnius žaidynių momentus Amerikos Balsas (Petruičio vadovybėje) įrašė į juostas.

Susipažinimo parengimas, tiek organizaciniai tiek savo jaunatviška dvasia, buvo bene geriausias šiame sezone. Antrasis parengimas toje pačioje

salėje buvo bereikalingas ir, žinoma, nuostolingas.

Ateityje, be žaidynių organizavimo, joms pasiruošimo ir pravedimo, reikėtų nepamiršti ir kiti reikalai. Pirmiausia, tai mūsų sporto klubų lietuviškumas. Gaila ir net skaudu, kad daugelyje klubų visai nekalbama lietuviškai. Taip pat jokia garbė, bet gal ir nusizengimas, kad klubuose proteguojami samdiniai, gal net ir vienkartiniai...

Mūsų sporto klubų pirmoji ir viena iš pagrindinių egzistencijos sąlygų, tai lietuviškumas, ne vien pavadinime, bet visoje savo sudėtyje ir esmėje.

Būtinai pertvarkytinas dovanų — taurių reikalas. Jų per daug ir tuo jos nuvertinamos. Antra, jos brangios, bet tuo pačiu menkavertės, nes svetimos tiek sportinei, tiek lietuviškai dvasiai.

SPORTO žurnalo redakcinio kolektyvo dovana, dail. Košubienės glazūra, puikus bandymas.

Sportui pagaliau reikia atsisakyti nuo politikavimo. Tas tinka net sudarant garbės komitetus. Gal kam ir garbinga žaidynėse nedalyvavus "apturėti" nusipirktą garbę, bet tai juk nieko bendro neturi su sportu.

Irena Stankūnaitė, o ne Stankaitytė, kaip klaidingai buvo pažymėta pereitos savaitės Vienybėje, dainavo Balfio "talentų vakare", Philadelphiaje.

Išnuomojamas

trijų kambarių butas, gasas ir elektra, pusiau su baldais. 85 doleriai mėnesiui. Pageidaujama biznierių pora. Skambinti: Midway 7-2818

Ieškomas butas

iš 5 kambarių. Richmond Hill, Woodhaven, ar Jamaica rajone. Seimoje trys suaugusieji. Pageidaujama netoli subway. Telefonuoti: GL 5-0288

KAROLIUI PREKERIUI MIRUS
mūsų mielai narei ELENAI PREKERIENEI
sūnui VYTAUTUI ir šeimai

gilią užuojautą reiškia

LIETUVIŲ MOTERŲ ATSTOVYBĖS KLUBAS

MIELĄ FELICIJŲ PREKERI IR JO ŠEIMĄ,
JO BPOLIUI KAROLIUI PREKERIUI MIRUS,
nuoširdžiai užjaučia

JANINA IR MYKOLAS BILIŪNAI